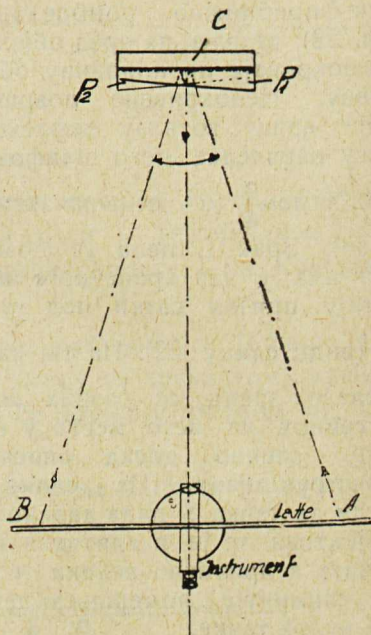

тачку (слика 24). Њихове задње стране су посребљене и за-
китоване једном стакленом плочом.

Летва стоји на инструменту, паралелно дурбиновој обртној осовини. Окреће се заједно са алхидадом. Летвине подеоне црте А и В појављују се у обичном дурбину једна изнад друге. Не постоји тачно поклапање, оно се вештачки постиже померањем колута на коме се и чита величина померања. Померање се овде врши директно а не помоћу оптичких средстава.

Као што се види, ово је врста тахиметара са станичном основицом слично војним даљиномерима. Разлика је у томе што се паралактични угао не појављује у инструменту већ на циљу.

Сл. 24

Spectator

САВРЕМЕНИ ЗАДАЦИ ПРОФЕСИЈЕ И СТРУКЕ

Професија и струка. Под професијом се подразумева оно место човечјег деловања, које му је намењено у друштвеном склопу. Струка то је обим знања и практичног искуства, који је потребан човеку за успешно вршење изабране или намењене му професије.

Кад професија врши једну од најважнијих друштвених функција, њени припадници се диференцирају у друштву у засебан професионални сталеж, чији интереси понекад осетно отскачу од интереса других друштвених слојева.

При садашњем социјалном уређењу у већини постојећих држава професија служи као начин за материјално одржавање појединца и његове породице и сретство за прикупљање потребних за то материјалних блага.

Зато главно питање, које се ставља испред осталих у сваком професионалном сталежу и чије успешно решење привлачи његову највећу пажњу је питање материјално, питање материјалног обезбеђења своје егзистенције.

Али анархистички економски закон конкуренције тера професију на усавршавање своје струке и побољшање резултата свог рада

да би се што потпуније, брже и савршеније задовољили захтеви друштва, који оно ставља професионалним радницима.

Осим тога конкуренција диктира сталежу да своје уређење изведе на етичким основама, које би ублажиле и смањиле деловање њених негативних страна и отстранили колико је могуће унутра стајежа штетну по његове интересе узајамну борбу за материјална блага.

Као једно од моћних сретстава за постизавање професионалних циљева и целисходно решење професионалних питања јавља се ван државног, тако рећи, присилног уређења професије, стварање друштвеног организма, који би координирао и управљао на основу принципа и правила, слободно примљених и одобрених од сталешке већине уређене и деловане професије.

Геодетско-геометарска професија. Професија геометара је изникла у историји човечанства веома рано, у самом почетку његове цивилизације*) и онда је геометар вршио функције, толико важне за друштвене интересе и његов углед је стајао високо да су улогу геометара отправљали свештеници — највиша класа у то доба.

Одвајања геометарских радњи од верских обреда и стварање геометара из цивилних друштвених редова смањило је његов утицај, а са током времена, нарочито, кад су се радови инжењерског карактера одвојили од геометарских, а њихово извођење узела је у своје руке ново створена професија — инжењерска, онда се је на геометарски посао почело посматрати као на другоразредни према осталим техничким радовима.

То се види и по карактеру стручне спреме у различитим државама. До светског рата у Француској и Белгији уопште није постојала школска спрема геометара, коју је замењивала дугогодишња пракса код овлашћених приватних геометара; у Немачкој виша школа за геодетске и култур-техничке инжењере имала је свега шест семестара (3 године) према 8 семестара за остале инжењерске струке.

У току светског рата а, нарочито, после њега, кад су на дневни ред дошла хитна питања о успостављању и подизању привреде, порушене ратом, о социјалном преуређењу друштва, о извођењу замашних инжењерских радова, важност улоге геометара и геодета у друштвеном поретку долази све више до изражаја.

У неким државама, као што су Русија и Немачка, дошли су до сазнања да рад геодетско-геометарске професије служи као темељ при решењу најважнијих проблема, који се намећу при организацији и уређењу друштвеног материјалног живота.

Као главни циљ рада геодете-геометра тамо је стављено стварање основне карте државе и њено одржавање у ажурном стању. Тежи се при томе да овај циљ буде истакнут на прво место при извођењу макојих геодетско-геометарских радова, нарочито оних,

* в. Спектатор. Још о историјском развоју геодезије. Геом. и Геод. Гласн. 1940. бр. 1, стр. 59—67

који обухватају веће површине и прикупљају податке за планове у већим размерима, као што су катастарска снимања.

Ова тежња испољава се и у нашем Закону о катастру земљишта од 18 јануара 1929 г., чији члан 6 каже да „премер треба да да хоризонталну и вертикалну претставу терена, како би подаци премера могли да служе и за све техничке и привредне циљеве“, док у члану 4 стоји да „прописи... закона и по њему издатих правилника обавезни су за све премере“.*)

У вези са тим поједине државе почеле су да поклањају већу пажњу на организацију целокупне геодетске службе, на проширење и усавршавање научне и практичне спреме геодета и геометара и на подизање његовог службеног положаја.

Ван сваке је сумње да ће при преуређењу социалне структуре друштва, која се испољава у све већем броју држава и сигурно ће узети најширег замаха по завршетку садашњег сукоба нација, успешан рад геодетско-геометарског staleжа бити од пресудне важности за целисходно и брзо решавање многобројних и компликованих проблема, пред којима ће стајати све нације.

На то треба мислити и за то треба благовремено спремити и пре свега ујединити снаге целокупне геометарске професије.

Питање уједињења професионалних снага. Последњих протеклих година могао се констатовати процес распарчавања професионалних снага: поред Удружења геометара и геодета Краљевине Југославије, које је дуго време једино претстављало интересе целокупне професије и струке, почеле су ницати организације претставника појединих грана геодетске струке, — клуб инжењер-геодета, чланови удружења југословенских инжењера и архитекта, Удружење цивилних инжењера геодета у Загребу. Са стварањем Хрватске бановине процес распарчавања ће ићи још даље и дубље што се може осетити по првим корацима новообразованог Хрватског друштва мјерника.

У чему лежи главни узрок деловања центрифугалних снага и да ли је могуће њега зауставити, јер нема двоумљења да је оно штетно не само за професију него и за интерес целе државе?

Погледајмо ближе постојећу код нас структуру геодето-геометарског staleжа.

На пољу професионалног рада ми видимо две одвојене групе претставника професије: с једне стране — државне службенике, који врше геометарски посао готово у свим Министарствима, а с друге — цивилни геометри и геодети, који задовољавају и заступају приватне интересе становништва.

*) Нажалост ови прописи постојећег закона су остали готово интегрално „мртва слова на хартији“.

Истина је да при катастарском снимању се прикупљају подаци за вертикалну претставу терена, али они се не изражавају графички на катастарским плановима и постају са временом готово бескорисни, јер ко би могао и хтео да барата у брдима теренских записника и пренаша из њих на планове висинске податке, кад је се на плановима већ изгубио траг од већине тахиметријских станица и праваца за оријентацију?

Са прописом члана 4 ствар стоји још горе, јер не постоји код нас неки активан орган, ко би надзирао и упућивао на његово извршење.

Највећи део државних геометара концентрисан је на новом премеру у Одељењу катастра и државних добара и територијално ради у границама пређашње Краљевине Србије и Црне Горе.

Претежни део цивилних геометара смештен је у новоприсаједињеним пређашњим провинцијама Аустро-Угарске.

По својој стручној спреми постојећи геодето-геометарски staleж се дели још на много већи број одвојених група: инжењери-геодети и култур-технички инжењери, који су свршили високу школу у Загребу или иностранству; грађевински инжењери и, чак инжењери других струка, који су силом прилика ушли у геодетску струку; геодети са геодетског течаја на Загребачком универзитету; апсолвенти средње-техничке школе; геометри-практичари, који су своју стручну спрему црпели на практичном раду или код различитих државних надлештава, или код цивилних геометара. „курсиста“, који су похађали, свршили и положили званични испит на различитим привременим краткотрајним течајевима, који су били организовани и помагани од стране надлежних власти за време веће оскудице геометарских снага.

Све ове посебне професионалне и стручне групе имале су, поред општих, свака за себе своје посебне интересе, који су током времена почели стварати међусобни антагонизам, пошто се нико није старао да њих доведе у склад са вишим интересима професије и струке.

Каква је ситуација у положају горе наведених група геодето-геометарског staleжа, у коме се правцу оне развијају?

Исцрпна и документована анализа свих питања тражи веома обимну расправу, коју не дозвољава ни обим, ни циљ овог чланка. Зато ћемо се ограничити само сумарним прегледом најважнијих и најкарактеристичнијих чињеница и формулисањем на основу њих прелиминарних закључака, који ће, ако изазову пажњу од стране заинтересованих професионалних кругова, бити корегирани и допуњени према детаљнијим и опширнијим истраживањима материје.

Државни геометри и геодети. Новостворена после светског рата држава, коју претставља садашња Краљевина Југославија, имала је пред собом велики број питања, и сва су једнако хитна и једнако важна за сређивање унутрашњих прилика, расклиматаних ратом; за увођење у опште корито тока социалног и културног живота оних делова државе, који су били отргнути од јаког и великог државног и социјалног организма и чији начин, услови и тежње живота нису у свему одговарали новој ситуацији; за стварање нормалног крвотока у целом државном организму у свима областима његовог деловања, — културној, техничкој, правној и социјалној.

Успостављање саобраћајне мреже, порушене ратом; грађење нових саобраћајних артерија између дотада економски одвојених делова државе; успостављање нормалног функционисања техничких објеката на мелиорираним подручјима, који су били запуштени или порушени у току рата; предузимање потребних мера за равномерну поделу пореских терета; отштета губитака, претрпљених од рата; колонизационо питање; аграрна реформа итд., итд., све је то

тражило хитно прикупљање расположивих културних снага и њихово искоришћење при извршењу постављених задатака.

У свима областима технике се осећала потреба стручног особља, а највише за претставницима геодетске струке.

Какав је био у то време недостатак геометара види се по томе да конференција*) тадашњег Генералног директора, сада већ преминулог С. Радојковића у Сарајеву и Загребу са претставницима тамошњих геометарских удружења, на којима се је искало да што већи број геометара — државних и цивилних, помогну напоре новостворене Дирекције катастра и узму учешћа у организацији и раду на новом премеру Србије и Црне Горе, није донела жељени успех и не више но око 40 стручних лица су ушли у састав персонала Дирекције.

Да би изишла из ћорсокака Генерална Дирекција катастра и сва заинтересована министарства под притиском нужде морали су оспособити и искористити све расположиве снаге за геометарски посао.

Тако је дошло да се је геометарски сталез попунио једном повећом групом лица, која нису имала званичних квалификација, али на послу скоро се показала вредном и вичном тако да и досад многи од њих још врше свој неочекивани позив на корист одговарајућих установа и на задовољство претпостављених, мада у много горем и подређеном положају но раније.

Тек 1924 г. почело је са систематском спремом стално потребног држави геодетског подмлатка на геометарским одељењима средњих техничких школа.

Ове генерације младих геометара у првом реду су попуњавале на новом премеру персонал Генералне Дирекције катастра, односно садашњег одељења катастра и државних добара, чији су стипендисти они били у већини случајева.

У осталим министарствима средњи геометарски персонал остао је на истом нивоу као и раније.

Култур-технички и геодетски инжењери, који су свршили одговарајући одсек Загребачког Свеучилишта, нису били загрејани за државну службу, нарочито, не за службу у одељењу катастра, где је њихов број релативно мали.

Према горе наведеном састав персонала у државној геометарској служби је веома разнолик.

*) В. Гласило Геометра Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1920 г.

Карактеристично је то да су се у оно доба претставници хрватских геометара залагали свима снагама за централизацију целокупног геодетског деловања у држави. Под њиховим утицајем у томе смислу је био израђен меморандум од стране Управе Друштва, геометара Краљевине СХС и 25 ожујка предложен је меродавним факторима.

„Наша држава није тако велика, није тако богата на техничким силама, да би могли заговарати нерационално цепање геодетског рада у више сличних уреда“... „Нико нас није уверио досада о томе, да је централизација немогућа, а да не би било најбоље решење организације геодетског пословања у држави“, стоји у расправи уредништва Г. Г. о чланку проф. М. Ј. Андоновића — Број 4, 5 и 6, стр. 58—59.

Осим тога је број места за разврстање службеника геодетске струке у Одељењу катастра, где је концентрисан већи број геометара, веома мали према општем броју запосленог особља, а њихов службени положај је регулисан нарочитим прописима, који се је доскора много разликовао од положаја одговарајућих службеника других надлештава и то на страни његовог погоршања.

Цивилни геометри. Организација цивилне праксе примљена је у наследство од бивше Аустро-Угарске. И још сада највећи број пословница цивилних геометара се налази на територији провинција, које су припојене Југославији после светког рата од Аустро-Угарске. Тако, по списковима цивилних геометара од 1938 г. свега је било зарегистровано 294*) лица, од којих су се само 55 налазила у окрузима бивше Краљевине Србије; од ових 55 лица 43 су живела у Београду и имала посао највише у пречанским крајевима.

Мада је у годинама светских криза посао цивилних геометара био донекле у застоју, ипак њихово материјално стање стоји много боље него ли код државних геометара.

У овој разлици материјалног положаја треба тражити један од важнијих разлога размимоилажењу интереса државних и цивилних геометара, које се повећавало тиме што су државни службеници, упркос прописима закона, тежили су да вршењем ситних приватних послова побољшају своје приходе.

Ова конкуренција између државних и цивилних геометара постоји готово у свима државама, где има установа цивилне праксе, чак и тамо, где су државни геометри ситуирани много боље него ли у нашој држави.

Али треба приметити да је доста раширено мишљење о великим зарадама цивилних геометара у многим претерано.

То се може лако видети из следећег упоређења: цивилни геометри нису осигурани, као што је случај код државних службеника, за случај болести, беспослице, старости. Док државни службеници могу рачунати на извесну помоћ за време болести и на пензију по изласку из службе, наравно, после извесног времена службовања, цивилни геометри морају створити извесне материјалне резерве, одакле би могли црпети потребна сретстава за живот за време прекида рада или потпуног његовог обустављења.

Не улазећи у расматрање других незгодних страна цивилне праксе — ризик да при извођењу посла изникну неочекиване препреке и тешкоће за нормални ток рада на терену и бироу, да при исплати доспелих рата не искрсну формална и, понека, хотимична одуговлачења итд., издвојимо само једно питање — колико треба цивилном геометру одвајати на страну да би кроз двадесет година имао месечну ренту за живот од 3000 динара, или 36.000 дин. годишње. Ако капитализирамо ову суму са 10%, онда добијамо величину потребне уштеде од $\frac{36.000 \times 100}{10} = 360.000$ дин., што зна-

чи да цивилни геометар мора у току 20 година уштедети сваке године 18.000 дин. У стварности, ако би се упуштали у спекулације, које су увек ризичне, нормални доходак осетно је мањи од 10% и

*) Геометарски Годишњак, 1939 г. стр. 232—239.

креће се од 5% до 8% и онда се потребна годишња уштеда повећава на 36.000 дин., односно 22.000 дин.

Под овим околностима потпуно је разумљиво да цивилни геомтар мора се старати да сваки преузети посао донесе што више зараде, тим више да нема никакве сигурности да ће у идућем размаку времена бити обезбеђен посао одговарајући његовом интересу.

Стручна спрема налази се у нашој држави још у току свог формирања и организације.

Студије на геодетском и културно-техничком одсеку Техничког факултета Загребачког Универзитета су изграђени по немачким и аустриским узорцима, прилагођени више локалним интересима и у првом реду потребама цивилне праксе. Не би се могло казати већ сада да су они добили стабилан облик, који у свему одговара интересима и потребама савременог друштвеног живота и државе и да су они у свему координирани са наглим напретком, нарочито, после светског рата, примењене геодезије.

Ново створени геодетски одсек Техничког факултета Београдског универзитета није показао још, нажалост, успех, толико жељени и очекивани од професионалних кругова.

Геодетска оделења средњих техничких школа, која су била бројно смањена после првих проширених кола апсолвената, показала су у последње време да нису у стању задовољити потребе државе у стручном геомтарском особљу, чак и потребе једног надлештва — Оделења катастра, које има у школама највише стипендиста: нормално опадање персонала новог премера не може се надокнадити уласком нових генерација геомтара.

Веома важна негативна страна средњих техничких школа лежи у томе, да њихова диплома, затвара геомтра у доста тесан круг ограниченог професионалне делатности, не остављајући простора да најталентованији од њих могу изразити, проширити и развити своје способности и попети се на виши ниво струке.

Још гори је положај оних претставника струке, који су добили своје знање или путем праксе, или на краткотраним течајевима и усавршили их на пракси. И између њих постоје способни и обдарени људи, који би могли, ако би им се отвориле могућности, да постану одлични претставници струке.

Из горе наведеног се види да постојећи наставни систем за геодете и геомтре раздваја их у животу у неколико слојева, између којих не постоји, тако рећи, никаквог крвотока, стварајући у њима мртву стагнацију жабљака и носећи тиме уштрб и држави, и професији.

Организација геодетског професионалног сталеза. Изведени преглед савременог стања професије и струке показује колико још треба радити да би се довело до сређивања прилика у професији и стрци и ове последње координирале са интересима државе, привреде и сталеза.

Овакав циљ може се постићи само сложним и благонамерним радом претставника владе и сталеза, базирајући га с једне стране

— на високим етичким и моралним вредностима, као што су виши интереси државе, унапређење струке, поштовање и заштита угледа претставника власти и сталежа итд., а с друге — на реалним савременим потребама и захтевима државног, економског и социјалног живота, на променама друштвене структуре, на изниклим општим задацима.

Колективно мишљење сталежа се формира и изражава кроз његове друштвене организације. И чим више ове прикупљају у своје редове претставника професије, тим јача постаје њихова материјална база, без које није изводљив ни један друштвени подухват, тим ауторитативније и јасније звучи глас организације.

Али при прикупљању и уједињењу професионалних снага треба поклањати највећу пажњу и водити најозбиљнији рачун о разлици интереса засебних грана професије и створити како могућност њиховог изражаја, тако и могућност њихове заштите.

Кад друштвена организација тежи да обухвати претставнике свих грана професије без одговарајућег диференцирања, стварају се у друштвеним редовима нежељена и непотребна трвења и неразуми, који доводе до испадања и дезертирања из друштвених редова како појединаца, тако и целих група чланова, а у горем случају води чак ка распадању целе друштвене организације и гашењу професионалног покрета, што иде, наравно, на штету професије.

На пример, у Удружењу југословенских инжењера и архитекта ова тежња ка диференцијацији, која, очигледно, није предвиђена постојећим друштвеним правилима, испољава се у организацији клубова инжењера појединих струка.

Друштвена правила требала би да предвиде организацију секција не само према територијалној подели, него по подели професије на различите сфере делатности, као што су катастарски геометри, геометри у грађевинској служби, цивилни геометри, инжењери-геодети итд.

Онда би на конгресима делегата секција дошли до изражаја захтеви и нужде и малобројних групација професије, а њихови претставници у извршним органима могли би спроводити мере за заштиту њихових интереса, усклађени са општим интересима професије.

Ефикасност друштвене акције зависи од многих фактора и стварних чињеница: од успеха сабирања и сабијања професионалних снага у један друштвени колектив; од слоге у професионалним редовима — „слога кућу гради“; од степена упознавања јавности са улогом геодезије и њених претставника за државну организацију и правилно њено функционисање; од нормалних и коректних односа између претставника власти и професионалног колектива; од напретка струке и стручне спреме и још других мањих чинилаца.

Покушајмо да оцртамо, уколико је то могуће, савремено стање и деловање наведених главних фактора и из њих изведемо најважније закључке, не претендујући на њихову искључивост и исцрпност.

Сабирање професионалних снага. Као што је било наглашено раније, Удружење геометара и геодета Краљевине Југославије до-

скора је једино претстављало према јавности професионални стаљ.

Сада већ треба узимати у обзир постојање више професионалних организација, између којих нема нити сталног контакта, нити систематског саобраћаја по важнијим професионалним питањима.

Није само то. Ствар стоји чак и горе, јер се назире и понекад јасно испољава између њих притајено недружељубље и непријатељство.

Да стање није најбоље види се из овог ситног, али доста карактеристичног примера: у држави сада постоје два професионална часописа и између њих не постоји измена издања. Чак ни у једном није досада споменуто постојање другог, а камо ли преглед, мада делимичан, на странама једног — материјала, штампаног у другом.

Овом ненормалном стању, штетног по професију, требало би наћи неки лек.

Наше Удружење, као најстарије, требало би да испољи своју толерантност и широкогрудост и да испитавши терен, ступи у контакт са осталим организацијама ради даљег његовог проширења и сарадње.

Осим тога намеће се само од себе потреба да Удружење ревидира своја правила, прилагоди их постојећем, промењеном стању и учини их што еластичнијим да би се Удружење могло снаћи у садашњој ситуацији, пуној неочекиваних догађаја, који могу да буду одлучни не само за организацију но и за целу државну заједницу.

Слога професије. Ми смо донекле навели најважније узроке затегнутости у професионалним редовима.

На првом месту, по нашем мишљењу, долази подела професионалних радника на одвојене и потпуно затворене слојеве са различитим правима и различитим материјалним обезбеђењем, али сличним делокругом рада према обиму стручне спреме — факултетске, средње-школске и практичне.

Потпуно је природно да лица са факултетском спремом рефлектирају на водећи положај у струци, на службене положаје, који се налазе на врху чиновничке хијерархије.

Али је исто тако разумљиво да средњешколци после дугогодишње праксе гледају с правом на нормално напредовање без обзира да ли позади њих заостаје неко лице млађе по служби мада је са факултетском спремом.

И ту почиње борба, која је у нашим приликама везана за низ негативних појава, — интригама, протекционизмом, сервилношћу и т. д.

Међутим свима је познато да универзитетска диплома не служи увек као гаранција да је човек потпуно правилно изабрао свој животни позив; да је на факултету успешно и у потребном обиму усвојио стручна знања; да је способан за њихову практичну примену и што, са друге стране, средњешколска спрема не треба да служи као препона за даље напредовање, теоријско и практично, у струци и што, средњешколци, способнији, енергичнији и са већим заносом и ентузијазмом према струци могу стићи и престићи у стру-

ци многе од претставника факултетске спреме. И овакви претставници струке нарочито су од користи за државу, народ и професију.

У неким државама, као што су Сједињене америчке државе, школска диплома не вреди готово ништа док човек не испољи своје способности на послу.

Зато се тамо може видети човек без нарочите шлкоске спреме у редовима највиђенијих државника, најчувенијих научника, најеминентнијих претставника технике и привреде. То су људи од велике вредности за државу, који би у нашим приликама и у нашој струци само попунили редове незадовољника.

Наше Удружење преузело је акцију да издејствује за абитуријенте средње-техничке школе право уписа, под извесним условима, на Технички факултет Универзитета.

Али ту акцију требало би ставити на много ширу базу. Професионална солидарност и правичност тражи да се Удружење заузме и за ствар сада још многобројних геометара-практичара, који врше потпуно исправно и на веће задовољство поверени им посао.

За њих би требало издејствовати право полагања нарочитог испита, наравно, по одређеним условима и после одређеног практичног стажа, на звање геометра.

У неким државама, као што у Белгији, и досада се практикује сличан систем, једини по коме се само може добити квалификација за геометарску струку.

Овом мером могло би се донекле појачати притицање новог елемента у геометарску струку, створити услове за његово потпуно оспособљење за геометарски позив и тиме ублажити недостатак геометара, који се је почео осећати све више и више.

У својој акцији, ради њеног што већег успеха и ефикасности, Удружењу је неопходно потребно обезбедити потпору и солидарну помоћ од стране претставника култур-техничких инжењера и геодета, од стране њиховог клуба, јер ови могу криво схватити иницијативу Удружења и њу оценити као упадање у њихову надлежност.

Рушење преграда између претставника различитих степена геометарске спреме и отварање могућности струјања из нижих слојева у горње много би допринеле успостављању слоге између елемената геометарске професије и појачала њену снагу.

Слози у професионалним редовима државних службеника много штети искоришћавање протекционизма ради успеха по служби, код цивилних геометара — конкуренција на лицитацијама, која даје, понекад, повод за сваковрсне интриге у циљу да сузбије могућност успеха противних страна и у свим редовима — партизанство, коме, изгледа, нема места у професионалним питањима.

Подизање професионалне етике и морала могло би у многоме сузбити ове негативне чињенице.

Али та акција није лака нарочито у доба, које пролазимо, кад се многи користе народним тешкоћама, насталим због превирања у целом свету, и спекулацијом и свакојаким маневрима купе грдна блага, без обзира на тешкоће државе и народних маса и кад, наравно, све се мање осећа морал и поштење.

Ипак, сама констатација извора зла је веома важна, скреће на њега пажњу и ствара расположење за борбу.

Ради сузбијања протекционизма, који се испољава у различитим премештајима — по службеној потреби и по молби — службеника, постављањима на више положаје, наградама и томе слично, проф. В. Филкука, на скупштини Удружења 15. II. 1919 г., у реферату о основима, на којима би требало да се организује геодетска служба у држави, захтевао је да „код попуњавања водећих мјеста има се саслушати мњење друштва, те само оне на таква стављати, које друштво предложи“.*)

Али ни овај предлог не даје богзна какву сигурну гаранцију против једностраног избора кандидата, јер на место бирократског начела ставља принцип олигархије заинтересованог сталеча.

Ја не сумњам да би се саме надлежне власти радо ослободиле притиска неодговорних фактора, али у исто време не би се могла скинути одговорност за рад и ред у надлештву са његовог старешине.

При садашњој структури државне службе, без њене корените реформе, могло би се сматрати задовољавајућим решењем установљење саветодавног кандидационог одбора из појединих одговорних шефова надлештва са претставником, или претставницима, тако рећи, јавности у лицима изасланика одговарајућих професионалних удружења.

На основу образложеног реферата оваког одбора и његових закључака надлежно одговорно лице, не излазећи из његовог оквира, може донети своје слободно решење, носећи за њега пуну одговорност.

Свакако утицај неодговорних препорука и интервенција био би знатно смањен, а суделовањем претставника независних организација унело би више обазривости и озбиљности при решењу персоналних питања.

Напредак струке. Постојећа организација геодетске службе не само не ствара погодне услове за напредак струке, већ ставља јој несавладљиве препреке.

Разбацана по појединим министарствима и надлештвима геодетска служба у већини случајева врши ограничене задатке, који не дају видети сву огромну важност геодетског рада у држави и његов значај за целокупан живот и напредак народа.

Тек би се при централизацији геодетске службе могла испољити јасно пред очима јавности и претставника заинтересованих надлештава њена значајна, чак, могло би се рећи без икаквог претеривања, темељна улога у државном животу.

Карактеристично је да при првој организацији нашег Удружења, када су на његовом челу стајали претставници хрватског геодетског сталеча, такво схватање геодетског позива било је једно-

*) Гласник Геометара. 1939 г. бр. 3 и 4.

гласно прихваћено од стране конституирајуће скупштине Удружења 15 фебруара 1919 г. а на основу реферата проф. Филкука.*)

Пошто је тешко очекивати скору реорганизацију геодетске службе у смислу њене централизације, нарочито због активног деловања противних тенденција од стране хрватских одговорних фактора, то би требало да геодетско-геометарско удружење стави у свој задатак проучавање значаја и искоришћавања геодетских радова за напредак државе и народа у оним државама, где су постављени и где се решавају највећи задаци за реорганизацију привреде и народног живота, као што Немачка, СССР, Италија, Сједињене Америчке Државе.

На тај начин могао би се упознати са улогом геодезије не само професионални сталез, него и јавност.

Да би претставници геодетског рада били на оној висини, коју тражи његова значајна улога у животу и брзи савремени темпо напретка примењене геодезије и њене технике, потребно је да сваки геометар и геодета не застане на једном те истом месту у својој стручној спреми, развије укус и интерес ка познавању новог у геодетској теорији и пракси, проучава властити начин рада ради изналажења сретстава и начина за његово усавршавање, износи у јавност своја опажања и постигнуте резултате ради обавештења и дискусије у стручним круговима и, уопште, испошлећи изврстан не само материјалан, но и стручан интерес ка својој струци, послу и раду.

Треба отворено признати да су услови за такав развој геодетско-геометарске омладине веома неповољни.

Свугде царује готово потпуна тама и мртвило, а једва би се могло приметити да тиња по неки мали пламичак.

Чак и у оним случајевима, где би се могао очекивати изврстан успех, он изостаје.

Један маркантан пример пружа нам Фотограмметријско друштво. Ни нов и привлачан за ширу публику начин, ни концентрација у Београду већег броја стручњака ове гране геодезије, ни њена важност за одбрану државе и целе њене привреде нису дали полета њеној делатности: после неколико седница са успелим рефератима и предавањима последње две-три године живот друштва је замро и о њему нема ни трага, ни гласа.

Нема сумње да је наш Војно-Географски институт у свом интензивном раду за добро отаџбине прикупио, обрадио и проучио много интересантних ствари из најважнијих области геодезије. Али оно, што у другим државама износи на јавност, без уштрба по интересе државе, и даје потстрек стручњацима за њихов теоријски рад код нас остаје неискоришћено у званичним архивима.

*) В. „Гласило Геометара Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца“. 1939 г. Број 1 и 2.

Пројект орагнизације геодетске службе израђен је од проф. Н. Хорвата, тадашњег потпретседника друштва, претресен и прихваћен на одборским седницама од 15, 19, 22 и 25 ог марта 1919 г. на којима су били присутни, у својству претседавајућег — проф. П. Хорват и чланови Одбора, — М. Крековић, С. Видак, К. Пфаф, Ј. Кризимић, Б. Божић, Ј. Волмут, Ф. Солтан, Р. Чон, З. Кохански, Г. Кончар, З. Краљ, В. Филкука, С. Видали, и као гости М. Курент и С. Север.

Нико до сада није се побринуо о стварању солидне стручне геодетске библиотеке, приступачне заинтересованим лицима из широких професионалних кругова одакле би они могли црпети обавештења по питањима, која их привлаче и на којима би они хтели да раде.

Лоше стање струке се види по оскудици геодетске литературе, која има прођу само онда, кад постоји неки материјални интерес појединца, као што су полагање стручних или службених испита.

Изгледало би да се сама званична надлештава у свом властитом интересу и успеху свог рада, старају да пробуде и подржавају код својих службеника интерес ка струци и њеном напретку. И начини за то постоје: у привременим течајима ради упознавања персонала са новим тековинама геодетске праксе; у ширим конференцијама ради претреса постигнутих резултата рада, њихових недостатака и вредности и изналагања начина и сретстава за отклањања примећених препрека итд.

Али закржљалост постојећег бирократског система, како изгледа, потпуно је угасила и онемогућила званичну иницијативу подређених институција.

При оваком стању ствари цела акција за унапређење стручне спреме пада на друштвене професионалне организације.

За наше, на пример, друштво стоје на расположењу сва сретства, која предвиде њена правила: скупштине, састанци, расправе и предавања ради обавештења о стручним питањима и њиховог претреса; организација, поред постојећег библиотекара, стручне библиотеке од смишљено пробраних књига; даље усавршавање стручног дела друштвеног часописа; издање појединих расправа и дела, потребних за практичну примену и напредак струке.

То су задаци огромне важности и величине и за њихово поступно и успешно остварење није довољна макоја велика енергија и истрајност акције Извршних одбора. Потребно је још разумевање и одушевљена потпора предузетих мера друштвом од стране свију чланова, а, нарочито, омладине са потпуним сазнањем да ће тиме они радити не само на своју властиту корист, него на корист професије, струке, народа и државе.

Ова потпора састоји се у пропагирању у професионалним круговима предузете друштвене акције, увлачењем у друштвене редове нових чланова и стриктним испуњавањем својих моралних и материјалних обавеза према друштву.

„Слога кућу гради!“ „У уједињењу лежи снага!“

U IME
NJEGOVOG VELIČANSTVA

P E T R A II.

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJA JUGOSLAVIJE

KRALJEVSKI NAMJESNICI

na prijedlog Bana banovine Hrvatske a na temelju člana 15 st. 4. Uredbe o banovini Hrvatskoj propisuju ovu

UREDBU

o ovlaštenim mjernicima u banovini Hrvatskoj

Opće odredbe

Čl. 1.

Mjerničko poslovanje u smislu propisa ove Uredbe obuhvaća:

- a) tehničko-mjerničke poslove i
- b) javno-mjerničke poslove.

Čl. 2

(1) Kao tehničko-mjernički (geodetski) poslovi razumijevaju se svi poslovi iz područja više i niže geodezije, koji se vrše u svrhu određivanja i predodžbe položaja, oblika i veličine zemljišta.

(2) Kao javno-mjernički poslovi smatraju se oni poslovi iz područja geodezije, kojima se, uz određivanje i predodžbu položaja, oblika i veličine zemljišta, određuju prostorne granice prava ovlaštenja i tereta na njima, sa svrhom provođenja u katastru zemljišta ili upisa u zemljišnoj ili kojoj drugoj javnoj knjizi.

Vrste i djelokrug ovlaštenja

Čl. 3

(1) Ovlaštenja za vršenje mjerničkog poslovanja su dvovrсна i to:

a) opća ovlaštenja, koja daju pravo na vršenje svih tehničko-mjerničkih i javno-mjerničkih poslova sa djelokrugom prema kvalifikacijama, opisanom u čl. 4. stavak 1 i 2.

b) ograničenja ovlaštenja, koja daju pravo samo na vršenje tehničko-mjerničkih poslova.

(2) Opća ovlaštenja imaju:

a) inženjeri geodetski i geodetsko-kulturnotehnički, ovlaštени prema Zakonu o ovlaštenim inženjerima od 30. VIII. 1937., te pravilniku o podjeli djelokruga pojedinih inženjera od 12. X. 1938. M. G. broj 43007-1938.

b) mjernici (geometri) ovlaštteni prema propisima ove Uredbe.

c) u svom djelokrugu sve državne, banovinske i samoupravne vlasti, vodne zadruge, imovne općine i slične javne ustanove, ako imaju u svojoj ustanovi stalno namještenu osobu, koja ima školsko obrazovanje i ostale uvjete za sticanje ovlaštenja prema ovoj Uredbi, ili prema Zakonu o ovlaštenim inženjerima.

(3) Ograničeno ovlaštenje imaju ovlaštteni građevinski, arhitektonski, kulturno tehnički, agronomski, rudarski, rudarsko-mjerački i šumarski inženjeri. Oni mogu vršiti samostalno mjerničko poslovanje samo ono, koje služi za tehničke svrhe u poslovima koja takova lica stvarno izvode, a u granicama prema pravilniku o podjeli djelokruga struka ovlaštenih inženjera od 12. X. 1938. M. G. broj 43007-1938.

Čl. 4

(1) U stručni djelokrug osoba, ovlaštenih na vršenje mjerničkog poslovanja prema ovoj Uredbi, pripadaju:

a) horizontalna i visinska snimanja, te premjeravanja zemljišta sa izradom položajnih nacрта u svrhu utvrđivanja stvarnog posjedovnog stanja, te predodžbe zemljišta i objekata na njemu; izrade katastra zemljišta prema odredbama Zakona o katastru zemljišta i prema propisima pravilnika uz taj Zakon, kao i prema Uredbi o izradi katastra putem ovlaštenih mjernika i ovlaštenih inženjera.

b) premjeravanja i izrada diobnih nacрта o diobi zemljišta u svrhu održavanja katastra u suglasju sa stanjem u naravi i u zemljišno-knjižne svrhe u smislu odnosnih odredaba Zakona o zemljišno-knjižnim diobama, otpisima i pripisima; reambulacije, konstatacije i izmjere uzurpacija, postavljanje međašnjih pravaca i označivanje granica parcela. Sudbena i sva ostala javna vještačenja koja su u vezi sa premjeravanjem zemljišta.

c) parcelacije poljoprivrednih zemljišta, parcelacije u svrhu stvaranja gradilišta prema odobrenom regulacionom planu sa izradom potrebnih nacрта i operata, za provedbu u katastru zemljišta i u zemljišnoj knjizi; izrada elaborata i apropiacije i ekspropriacije.

(2) Ostali poslovi iz područja više i niže geodezije pripadaju u djelokrug osoba, ovlaštenih prema Zakonu o ovlaštenim inženjerima.

Uvjeti sticanja ovlaštenja

Čl. 5

(1) Poslove ovlaštenih mjernika mogu vršiti samo one osobe, koje imaju zato propisano ovlaštenje, a koje se stiče ili prema propisima Zakona o ovlaštenim inženjerima ili prema propisima ove Uredbe.

(2) Tko ima takovo ovlaštenje, ima pravo, u granicama svoga djelokruga, vršiti sve mjerničke poslove.

(3) Ovlaštenje vrijedi za cijeli teritorij banovine Hrvatske.

Čl. 6

(1) Opće ovlaštenje za vršenje mjerničkog poslovanja može dobiti onaj, koji dokaže:

- a) da ima državljanstvo Kraljevine Jugoslavije najmanje 10 god.,
 - b) da govori i piše službenim jezikom,
 - c) da je sposoban za vršenje pravnih poslova,
 - d) da nije opterećen kojom duševnom ili tjelesnom manom, koja ga priječi u vršenju mjerničkog poziva,
 - e) da je regulirao vojnu dužnost,
 - f) da ima školsko obrazovanje propisano u točki 2 a) ili b) ovoga člana,
 - g) da je dobrog vladanja,
 - h) da nije osuđivan, da se ne nalazi pod istragom zbog djela, koje povlači sa sobom gubitak časnih prava i da nije pod skrbništvom,
 - i) da nije u državnoj, banovinskoj ili samoupravnoj službi,
 - j) da je nakon svršenih nauka, i položenog završnog ispita, sa uspjehom radio mjerničke poslove kod banovinskih, državnih ili samoupravnih vlasti, odnosno kod ovlaštenih osoba ili ustanova kao mjernički vježbenik najmanje pet godina,
 - k) da je položio stručni ispit za opće mjerničko ovlaštenje ili ispit za ovlaštenog inženjera ili da je od ispita oslobođen.
- (2) Školko obrazovanje predviđeno u točki 1. f) imaju:
- a) geodeti, geodetski- ili geodetsko-kulturotehnički inženjeri,
 - b) apsolvanti geometarskog odsjeka srednjih tehničkih škola, ako su položili propisani diplomski ispit.

Čl. 7

(1) Mjernicima (geometrima) izdat će dekret o općem ovlaštenju u djelokrugu prema čl. 4 točka 1 ove Uredbe Banska Vlast banovine Hrvatske, Odjel za financijalne poslove, Odsjek za katastar.

(2) Inženjerima, koji hoće vršiti javno-merničko poslovanje izdat će dekret o ovlaštenju Odjel za tehničke radove Banske Vlasti banovine Hrvatske.

(3) Za izdavanje ovlaštenja geodetskim inženjerima (i geodetima po §-u 3 st. 3 Zakona o ovl. inž.) mjerodavan je financijalni Odjel Banske Vlasti banovine Hrvatske za katastar.

(4) Nadzor nad poslovanjem svih ovlaštenih osoba u području javne mjerničko-geodetske prakse vrši Odjel za financijalne poslove Banske Vlasti banovine Hrvatske, Odsjek za katastar.

(5) Molbu za izdavanje ovlaštenja podnose mjernici (geometri) Banskoj Vlasti banovine Hrvatske, Odjelu za financijalne poslove, Odsjeku za katastar, putem nadležnog Financijalnog ravnateljstva. Molbi se prilažu svi propisani dokazi o ispunjavanju uvjeta iz čl. 6 ove Uredbe, a podjedno se u njoj mora označiti mjesto, gdje molilac želi otvoriti stalnu poslovnicu (sjedište). Za ovlaštene inženjere i geodete vrijede propisi Zakona o ovl. inženjerima.

Čl. 8

(1) Ovlaštenje za vršenje javno mjerničkog poslovanja ne može dobiti osoba:

- a) koja je izvršnom sudskom presudom osuđena na gubitak časnih prava, dok taj gubitak traje,

b) koja je u državnoj, banovinskoj ili samoupravnoj službi ma u kojem svojstvu ili u stalnoj službi vodnih zadruga ili koje druge javne ili privatne ustanove,

c) koja uživa mirovinu kao umirovljenik državni, banovinski, samoupravni ili vodnih zadruga, ili druge koje ustanove dok ju uživa.

Čl 9

(1) Prije početka poslovanja mora ovlaštena osoba položiti kod Financijalnog ravnateljstva, Odsjeka za katastar slijedeću zakletvu:

»Ja N. N. zaklinjem se Svemogućim Bogom da ću Kralju (ime Kralja) i domovini biti vjeran, da ću se u svome radu točno pridržavati banovinskih i državnih zakona i zakonskih propisa, da ću dužnosti svoga zvanja točno izvršavati i interese banovine Hrvatske kao i interese Kraljevine Jugoslavije zastupati i braniti. Tako mi Bog pomogao«.

(2) O položenoj zakletvi sastavlja se zapisnik, koji potpisuje osoba koja se zaklinje, a ovjerava katastarska vlast. Ovlaštena osoba ne može otpočeti poslovanje dok ne dobije dekret o ovlaštenju i dok ne položi zakletvu.

Stručni ispit

Čl. 10

(1) Stručni ispit za opće mjerničko ovlaštenje polažu mjernici (geometri) po propisima Pravilnika koji propisuje Ban banovine Hrvatske. Inženjeri polažu ispit po Pravilniku za polaganje ispita za ovlaštene inženjere.

(2) Od polaganja stručnog ispita za opće mjerničko ovlaštenje oslobadaju se:

a) činovnici banovinskih, državnih i samoupravnih vlasti koji su kao inženjeri, geodete i geometri položili stručni činovnički ispit, te kao takovi kroz najmanje deset godina vršili sa uspjehom mjerničke poslove.

b) profesori geodezije na sveučilištima, visokim i srednjim tehničkim školama, čiji apsolvanti imaju pravo na polaganje stručnog ispita za opće mjerničko ovlaštenje.

Čl. 11

Položeni stručni ispit za opće mjerničko ovlaštenje priznaje se geometrima i geodetima kao položeni državni stručni ispit na osnovu § 14. Zakona o činovnicima.

Prava i dužnosti ovlaštenih osoba

Čl. 12

Na temelju operata, koje su izradile osobe sa ovlaštenjem za vršenje opće mjerničke prakse, ako su ti operati u djelokrugu ovlaštenja, katastarske i gruntovne vlasti donosit će odluke i rješavati

u poslovima Zakona o katastru zemljišta, Zakona o gruntovnim diobama, otpisima i pripisima, te ostalim saveznim propisima, ako takovi operati odgovaraju tim propisima i propisima ove Uredbe.

Čl. 13

Banska Vlast može po saslušanju međukomorskog odbora inženjerskih komora banovine Hrvatske propisati pravilnik o nagradama, koji se ima primijeniti u slučaju spora.

Čl. 14

(1) Državne, banovinske i samoupravne vlasti stavit će na upotrebu po potrebi ovlaštenim osobama potrebne terenske i druge podatke.

(2) Državne i banovinske vlasti, ustanove i samoupravna tijela mogu u svom djelokrugu povjeriti ovlaštenim osobama poslove koje inače rade njihovi činovnici, izuzev poslova, koji su izrijeком pridržani službenim organima.

Čl. 15

(1) Službeni i zakonom zaštićeni naziv ovlaštenih mjernika je »ovlašteni mjernik«.

(2) Tko se lažno izdaje za ovlaštenog mjernika, kažnjava se po postojećim propisima.

Čl. 16

(1) Kod vršenja svojih stručnih poslova, kao i ponašanjem uopće, treba da se ovlaštene osobe pokažu dostojne povjerenja, ugleda i časti svog poziva.

(2) One su dužne prije početka poslovanja položiti zakletvu, te čuvati tajnu o činjenicama, koje su im povjerene ili za koje su saznali prilikom vršenja svojih poslova. Ove činjenice mogu iznijeti jedino u svrhu svoje obrane pred sudom ili u disciplinskom postupku.

(3) Zabranjeno je pribavljanje poslova preko plaćenih posrednika ili drugim nedoličnim načinom. Ovlaštene osobe ne smiju se baviti sporednim poslovima, koji nijesu u skladu s ugledom njihovog zvanja.

Čl. 17

(1) Planove, skice, nacрте, kopije, elaborate i pismene sastavke moraju ovlaštene osobe potpisivati i snabdjevati okruglim pečatom.

(2) Pečat sadrži: ime i prezime, te naziv zvanja ovlaštene osobe i mjesto sjedišta poslovnice.

(3) Ovlaštene osobe moraju vršiti poslove prema postojećim propisima. Primljene poslove treba da izvršuju točno i savjesno, vodeći računa o ekonomičnosti, da se stranka sačuva od izlišnih troškova.

(4) Slučajne nedostatke u poslovima moraju ovlaštene osobe odmah ispraviti bez ikakve naknade. Za namjerne nedostatke ili mane,

koje su posledica veće nemarnosti, ovlaštene osobe odgovaraju disciplinski, što ne isključuje odgovornost pred redovnim sudom.

(5) Odgovornost ovlaštene osobe u smislu ovog člana ne umanjuje se, niti prestaje, odobrenjem elaborata od strane mjerodavne vlasti.

(6) Ovlaštene osobe ne smiju svojim potpisom i pečatom ovjeriti tehničke elaborate, koje nijesu same radile, ili takove koji nijesu radene u njihovoj poslovnici od strane njihovog osoblja i pod njihovim vodstvom i nadzorom.

(7) Za ovlaštene inženjere vrijede odredbe Zakona o ovlaštenim inženjerima.

Čl. 18

(1) Ovlaštene osobe moraju voditi tehnički dnevnik ovjeren od nadležnog Financijskog ravnateljstva i u njega unositi zaključne poslove i kratak pregled svoga poslovanja. Svaki zaključeni posao mora imati svoj redni broj u tehničkom dnevniku.

(2) Nadzorna vlast ima pravo pregledati da li ovlaštena osoba uredno vodi tehnički dnevnik.

(3) Tehnički dnevnik mora sadržati slijedeće podatke: redni broj naručenog posla, datum kada je posao sklopljen i s kim je sklopljen, kratak sadržaj predmeta sa približom oznakom objekta, rok izrade, ugovorena nagrada, te datum kada je i kome gotov elaborat uručen ili poslan.

(4) Za ovlaštene inženjere vrijede propisi o vođenju tehničkog dnevnika po zakonu o ovlaštenim inženjerima.

Čl. 19

(1) Elaborati ovlaštenih osoba njihovo su umno vlasništvo, te se mogu upotrebljavati samo u svrhu radi koje su otkupljeni, kao i za svrhe, kojima služe mjernički radovi prema propisima ove Uredbe.

(2) Da bi se poslovi ovlaštenih osoba mogli upotrijebiti za označene svrhe, njihova je dužnost, da prema postojećim propisima ili prema pozivu, predaju nadležnim vlastima potrebne terenske i kancelarijske podatke.

Čl. 20

(1) Ovlaštene osobe moraju prijaviti svaku promjenu mjesta poslovnice nadležnom Financijalnom ravnateljstvu, koje će o tome izvijestiti Bansku Vlast, Odjel za financijalne poslove — Odsjek za katastar. Isto tako moraju prijaviti uposlenje kvalificiranog pomoćnika radi dobivanja legitimacije za njega kao i prestanak njegovog uposlenja. Osobe sa ovlaštenjem po Zakonu o ovlaštenim inženjerima prijavljivat će pripravnika po propisima toga Zakona, a ostale kvalificirane pomoćnike preko svoje komore, koja vodi evidenciju o njihovoj praksi.

(2) Ovlašteni inženjeri prijavljivat će promenu sjedišta po § 22 Zakona o ovlaštenim inženjerima nadležnoj inženjerskoj komori, koja o tome izvještava Financijalno ravnateljstvo.

(3) Financijalni odjel Banske Vlasti, Odsjek za katastar, Financijalna ravnateljstva i katastarske uprave vode Popis osoba ovlaštenih po ovoj Uredbi kao i po Zakonu o ovlaštenim inženjerima sa ograničenim ili općim ovlaštenjem za mjerničko, poslovanje, sa svim podacima i promjenama.

Čl. 21

(1) U slučaju duže bolesti i drugih trajnih razloga, ovlaštena osoba mora odrediti sebi zamjenika s njegovim pristankom iz reda ovlaštenih osoba, koji će voditi poslove njegove poslovice. Ako to ne izvrši, tada će na zahtjev stranaka to učinit Financijalno ravnateljstvo. Tako određeni zamjenik mora primiti ovu dužnost.

(2) U slučaju kazne privremene obustave rada, određeni zamjenik može završiti samo one poslove, koji su preuzeti prije stupanja na snagu kazne, i ne smije preuzimati nove.

(3) U slučaju teške i duge bolesti, trajne nesposobnosti i drugih trajnih razloga koji ovlaštenoj osobi uopće onemogućuje vršenje svojega zvanja, mora sebi odrediti zamjenika iz reda ovlaštenih osoba, koji će izvršiti likvidaciju. Zamjenik ima završiti samo one poslove, koji su preuzeti prije prestanka vršenja zvanja ovlaštene osobe.

(4) U slučaju smrti ovlaštene osobe, zamjenika određuje Financijalni odjel Banske Vlasti, Odsjek za katastar nakon saslušanja udovice ili pravnih predstavnika umrle ovlaštene osobe. Za osobe sa ovlaštenjem po Zakonu o ovlaštenim inženjerima vrijede §§-i 35 i 36 toga Zakona.

(5) Zamjenik ovlaštene osobe ima pravo na nagradu za svoj trud. Nagrada se određuje sporazumno sa osobom, koju se zamjenjuje ili njezinim pravnim predstavnicima. U slučaju nesporazuma nagradu određuje Financijalno ravnateljstvo, Odsjek za katastar.

Čl. 22

(1) Ovlaštene osobe ne smiju imati podružnice svoje poslovnice izvan mjesta svog stalnog prebivališta.

Prestanak ovlaštenja

Čl. 23

(1) Ovlaštenje prestaje:

- a) smrću ovlaštene osobe,
- b) gubitkom državljanstva,
- c) gubitkom časnih prava,
- d) kad ovlaštena osoba stupi u državnu, banovinsku ili samoupravnu službu, odnosno kad primi stalno namještenje,
- e) kad se odrekne ovlaštenja,
- f) kad padne pod stečaj ili uslijed duševnih odnosa, ili tjelesnih mana postane nesposoban za vršenje poslova svoga poziva,
- g) kad postane izvršeno disciplinsko rješenje (odluka) o poništenju ovlaštenja.

(2) U slučajevima prestanka ovlaštenja po tački a, b, i g predašnjeg stavka, dekret se poništava i oglašuje nevažećim. U ostalim slučajevima dekret o ovlaštenju se polaže kod Financijalnog Odjela Banske Vlasti odsjeka za katastar dok razlozi prestanka traju. O ponovnoj uspostavi dekreta odlučuje Banska Vlast, Odjel za financijalne poslove, Odsjek za katastar na molbu osobe, koja traži povratak dekreta.

Ovlaštenja stečena po propisima Zakona o ovlaštenim inženjerima prestaju i uspostavljaju se po propisima toga Zakona.

Disciplinski propisi

Čl. 24

(1) Disciplinsku vlast nad ovlaštenim osobama, koje nisu članovi Inženjerske komore, vrši nadzorna vlast. Za inženjere i geodete, članove inženjerskih komora, vrijede disciplinski propisi zakona o ovlaštenim inženjerima.

Čl. 25

(1) Ovlaštena osoba, koja povrijedi svoju dužnost propisanu ovom Uredbom kažnjava se kaznom za neurednost ili disciplinskom kaznom. Kad povreda dužnosti ne prelazi opseg obične neurednosti (disciplinski istup) izriče se kazna za neurednost; kao disciplinski prestupi smatraju se veće i ponovljene neurednosti, povred dužnosti i ugleda poziva pod otežanim okolnostima i kad zbog počinjenog djela nastaje šteta za javne interese ili za stranke. Oni se kažnjavaju disciplinskim kaznama.

(2) Disciplinska odgovornost ne isključuje krivičnu odgovornost.

(3) Disciplinske krivice zastarjevaju u slučaju neurednosti za godinu dana, a u slučajevima disciplinskog prestupa za pet godina. Rokovi zastarjelosti računaju se po § 72 Zakona o ovlaštenim inženjerima.

Čl. 26

(1) Kad sazna za disciplinski prestup, nadležno Financijalno ravnateljstvo naređuje prethodno kratko izvidenje. U vremenu izviđanja može se saslušanje okrivljenog izvršiti i kod katastarske uprave.

(2) Nakon toga donosi Financijalno ravnateljstvo na osnovu prikupljenih podataka odluka da li će pristupiti daljnoj istrazi. O odluci se obavještava okrivljeni. Za vrijeme izvida, istraga saslušavanja se vrši kod Financijalnog ravnateljstva. Okrivljeni ima pravo tražiti da njegovom saslušanju prisustvuje — pored činovnika koji saslušanje vrši — još jedan stručni činovnik kao i jedna osoba iz reda ovlaštenih mjernika.

(3) Kad je djelo dovoljno ispitano donosi Financijalno ravnateljstvo svoje rješenje sa obrazloženjem o kazni ili oslobodavanju, koje dostavlja okrivljenom. U slučaju kad težina i vrsta krivice zahtevaju kaznu poništenja ovlaštenja, Financijalno ravnateljstvo sve spise sa svojim prijedlogom dostavlja Banskoj Vlasti, financijalnom odjelu, Odsjeku za katastar.

(4) Kad je okrivljeni optužen radi disciplinskog prestupa imade pravo tražiti prije početka suđenja da u višeće ude jedan ovlaštenu mjernik iz popisa kojeg svake 2 godine potvrđuje Ban za svako područje Financijalnog Ravnateljstva. Na popisu moraju biti najmanje 4 člana i 2 zamjenika koje predlaže Odjel za financiálne poslove Banske Vlasti, Odsjek za katastar.

(5) Za ostalo će se u disciplinskom postupku protiv ovlaštenih mjernika analogno primenjivati disciplinski propisi, koji vrijede za činovnike Financijalnog Odjela Banske Vlasti (Odsjek za katastar).

Kaznene odredbe

Čl. 27

(1) Kazne za neurednost jesu:

- a) pismena opomena,
- b) novčana kazna od 100 do 300 din. u korist banovinske blagajne.

(2) Kazne za neurednost izriče nadležno Financijalno ravnateljstvo.

Nadležnost za izricanje određuje se prema službenom sjedištu ovlaštene osobe. Kazna se ne može izreći dok se ovlaštena osoba ne sasluša. Obrazloženo rješenje o kazni dostavlja se u prepisu okrivljenoj osobi. Proti ove odluke nema mjesta žalbi. Inženjerske komore će rješenja o kazni dostavljati nadležnom Financijalnom ravnateljstvu u predmetu ovlaštenih osoba za vršenje mjerničkih radova.

Čl. 28

Disciplinske su kazne:

- a) pismena opomena,
- b) novčana kazna od 300—2.000 din. u korist banovinske blagajne,
- c) obustava vršenja poslovanja od mjesec dana do godinu dana,
- d) poništenje ovlaštenja.

(2) Rešenje o disciplinskim kaznama pod točkom a) i c) predašnjeg stavka donosi nakon provedene istrage nadležno Financijalno ravnateljstvo. Protiv ovih rešenja imaju ovlaštena lica pravo žalbe Banskoj Vlasti Odjelu za financiálne poslove — Odsjek za katastar u roku od petnaest dana od dana dostave. Rješenje o kazni poništenja ovlaštenja donosi, nakon provedenog izvida, a po prijedlogu Financijalnog ravnateljstva, Banska Vlast Odjel financiálne polove Odsjek za katastar. Ona izvršna. Ovlaštena osoba ima pravo tužbe upravnom sudu.

(3) U slučaju kazne pod c) ovlaštenje se pohranjuje kod one katastarske uprave na čijem području se nalazi poslovница ovlaštenog mjernika.

(4) U slučaju kazne poništaja ovlaštenja ono se pohranjuje kod nadležnog financijalnog ravnateljstva na čijem području ovlaštenu mjernik ima svoju poslovnicu.

(5) Rok obustave ovlaštenja počimlje teći sa onim danom kad je katastarska uprava primila u pohranu ovlaštenje. Za vrijeme obustave poslovanja ili poništaja ovlaštenja, ako kažnjena osoba prijavlja nove poslove kazniče se po čl. 29 st. 1 e) i st. 2 ove Uredbe. Disciplinske kazne pod c) i d) objavljuivat će se o trošku kažnjene osobe preko Narodnih Novina.

(6) Za osobe sa ovlaštenjem po Zakonu o ovlaštenim inženjerima vrijede u pogledu poništenja ovlaštenja i obustave poslovanja propisi toga zakona.

Čl. 29

Kao teže povreme dužnosti ili ugleda poziva (disciplinski prestupi) ovlaštene osobe smatraju se napose slijedeća djela:

a) ako je diobni nacrt izrađen na temelju izmjere od strane nekvalificiranog pomoćnika ovlaštene osobe,

b) ako se utvrdi da je ovlaštena osoba dala u rad izmjeru koja je predmet provođenja u katastru i gruntovnici jednoj nekvalificiranoj osobi, koja nije uposlena u njegovoj poslovnicu, pa mu je takav nacrt i ovjerila,

c) ako svojim ponašanjem i radom uništava ugled mjerničke struke,

d) ako na nedoličan način traži sebi klijente,

e) ako se u radu ne pridržava katastralnih gruntovnih propisa ili se protivi da naknadno o svom trošku ispravi pogreške u svojim radovima,

f) ako svojim radom i postupcima posredno ili neposredno ošteti državne i banovinske interese.

(2) Kazna poništenja ovlaštenja izriče se naročito:

a) ako se okrivljeni prilikom traženja ovlaštenja posluži prevarom ili neispravnim ispravama,

b) ako okrivljeni i pored disciplinske kazne kojom mu je zabranjeno vršenje poslovanja, vrši za to vrijeme poslove kao ovlaštena osoba ili izigrava obustavu ma na bilo koji način,

c) povrjeda vršenja dužnosti, štetni nedostaci i pogreške u izradi elaborata u koliko se produžuje do te mjere, da se stekne uvjerenje da bi daljnje vršenje prakse okrivljenog bilo štetno po javni interes,

d) ako su prilikom pregleda poslovanja okrivljenog ustanovljene takove pogreške iz kojih se može utvrditi njegova potpuna nesposobnost.

Kazne za neovlašteni rad

Čl 30

(1) Rad neovlaštenih osoba smatra se nedopuštenim radom te će osim zabrane rada takve osobe (fizičke ili pravne) biti kažnjene novčanom kaznom od 500—5.000 din. u korist banovinske blagajne ili zatvorom od 10—30 dana, a u težim slučajevima oboje. Kazne izriču u prvoj molbi Sreska načelstva odnosno Gradska poglavarstva a u drugoj molbi Banska Vlast, Odjel za unutarnje poslove u Zagrebu odnosno izpostava Banske Vlasti u Splitu.

Čl. 31

(1) Banovinskim, državnim i samoupravnim službenicima zabranjeno je vršiti mjerničke poslove bilo na koji način i bilo za čiji račun ili pod kojim uvjetima, osim za ustanovu u kojoj služe. Prekršaj ove zabrane smatrat će se disciplinskom krivicom i kazniti po odgovarajućim propisima. Iznimku čine slučajevi predviđeni u slijedećem stavku ovog člana.

(2) Rad katastralnih činovnika na trošak privatne stranke propisat će se posebnim pravilnikom.

Prelazne i završne odredbe

Čl. 32

(1) Ovlaštenja geometara, pravilno stečena po dosadašnjim propisima, ostaju na snazi u opsegu izdanog djelokruga s tim, da moraju ovlaštene osobe svoja ovlaštenja podnijeti na reviziju i registraciju Bansknoj Vlasti banovine Hrvatske, Odjelu za financijalne poslove, Odsjeku za katastar u roku od šest mjeseci. Bez obzira od propisa ove Uredbe prosuđivat će se pravo ovlaštenja na vršenje komasacija zemljišta te razgodbenih i individualnih dioba zemljišnih zajednica po propisima Zakona o komasaciji zemljišta sa saveznim propisima.

(2) Sva ovlaštenja, koja uživaju umirovljenici ukidaju se ovom Uredbom, i prestaju vrijediti dva mjeseca po stupanju na snagu ove Uredbe.

(3) Sve legitimacije izdane po Financijalnom ravnateljstvu, pomoćnom kvalificiranom osoblju, imaju se u roku od dva mjeseca po stupanju na snagu ove Uredbe podvrći obnovi i pregledu.

Čl. 33

Osobe, koje steknu ovlaštenje za vršenje javno-mjerničkog poslovanja, ali koja nijesu pribavljena po propisima ove Uredbe, moći će dobiti odobrenje za rad i na području banovine Hrvatske samo onda, ako maju odobrenje Bana banovine Hrvatske i ako njihovo ovlaštenje nije protivno propisima ove Uredbe.

Čl. 34

Nacrti, koje lica sa ovlaštenjem po Zakonu o ovlaštenim inženjerima podnose na registraciju po § 23 st. 3 istog Zakona nadležnoj inženjerkoj komori oslobađaju se taksenih biljega po tar. br. 1 te 3 i 4 Zakona o taksama, kada ti nacrti služe u katastarske i zemljišno-knjižne potrebe, jer se oni biljeguju samo kao prilozi molbama za postupak po Zakonu o katastru zemljišta odnosno po Zakonu o zemljišno-knjižnim diobama, otpisima i pripisima u koliko nijesu i te takse oslobodeni.

Čl. 35

(1) Ova Uredba ni u koliko ne dira u prava osoba, koja imaju ovlaštenje stečeno po Zakonu o ovlaštenim inženjerima.

(2) Stupanjem na snagu ove Uredbe prestaje vrijediti Uredba o ovlaštenju za izvođenje javno mjerničkih radova na području banovine Hrvatske i o uslovima sticaja toga ovlaštenja broj 1100/V od 15. I. 1932. god.

(3) Prestaje vrijediti čl. 1 st. 1 točka 2 i 3 Pravilnika Min. Financija o polaganju stručnog ispita za ovlaštene inženjere geodete, sa odredbama o ispitu za obavljanje javno geodetsko-geometarske prakse inženjera: građevinskih, kulturno-tehničkih, geodetskih i geodetsko-kulturnotehničkih br. 37600-V od 11. X. 1938. U vezi prednjega prestaje vrijediti odredba čl. 2 istog Pravilnika, da »ispit iz tač. 2 i 3 čl. 1 polažu inženjeri po propisima koji važe za polaganje ispita geometara radi sticanja uslova za ovlaštenje obavljanja javne geodetsko-geometarske prakse.«

Čl. 36

Ova Uredba dobiva obaveznu snagu danom objave u »Narodnim Novinama«.

22 siječnja 1941 god.
Beograd

Pavle, v. r.
R. Stanković, v. r.
Dr. Perović, v. r.

Ban banovine Hrvatske,
Dr. **Ivan Šubašić, v. r.**

Скупштина удружења геометара и геодета — Секције за Вардарску бановину у Скопљу

Удружење геометара и геодета, секције „Југ“ за Вардарску бановину одржало је своју редовну годишњу скупштину на дан 15 фебруара 1941 године, у сали за седнице Трговинско-индустријске коморе у Скопљу.

Скупштини је присуствовало већина чланова ове Секције, како они који живе у Скопљу, тако и они са новог премера из Приштине, Куманова и других катастарских управа са њене територије.

Скупштини је присуствовала већина чланова ове Секције, како лега *Дејан Трбовић*. Пре прелаза на дневни ред, одата је пошта умрлим колегама: Аспаруху Попевићу и Јовану Новакову и др.

Затим је колега Трбовић поздравио присутне чланове, а нарочито колеге са новог премера, који су ове године постали чланови Секције. У кратким потезима претседник је изнео, у даљем току свога излагања, све фазе кроз које је наше Удружење у току 20 година свога постојања прошло, подвлачећи да је баш та борба придонела буђењу свести и другарске солидарности. Претседник је најзад апеловао на све колеге да буду и даље сложни, јер само на

тај начин могу да заузму оно место, које им и припада у постојећем друштвеном поретку.

Прешло се иза тога на избор скупштинских секретара и оверача записника, па су изабрани — за секретаре: *Стонински Михајло* и *Тодоровић Миливоје*, за овераче записника: *Дајевић Лазар* и *Куленовић Џемал*. После овога изабран је и верификациони одбор у који су ушли: *Андрејевић Јован*, *Ефендић Ибраим Сулејман* и *Стошић Милорад*.

Колега *Јован Тољевић*, секретар Секције, прочитао је затим извештај о раду Секције у току прошле, 1940 године; колега *Далибор Худовски* извештај благајне, а колега *Миливоје Тодоровић* извештај Надзорног одбора.

У извештају Управног одбора нарочито је истакнута сарадња између Секције и Главне управе у Београду у свима сталешким питањима. Исто тако, Секција је сарађивала са месним Акционим одбором свих држ. чиновника у Скопљу у борби противу скупоће и за повећање чиновничких плата.

Из извештаја благајне се констатовало да чланови нису били уредни у погледу плаћања чланарине, па је апеловано да убудуће исту редовно плаћају, пошто је она једини извор прихода Удружења.

После опсежне дискусије по овим извештајима, у којој су узели учешћа многи чланови, Управном и Надзорном одбору Удружења дата је разрешница, па је приступљено бирању нове управе, пошто је претходно саслушан извештај верификационог одбора.

Колега *Јован Андрејевић* прочитао је и предложио листу нове управе у име Одељка „Скопље“, али је скупштина стала на гледиште да треба изабрати кандидациони одбор, који ће саставити и предложити дефинитивну листу нове управе. Изабран је затим кандидациони одбор, у који су ушли: *Андрејевић*, *Момировић*, *Ђерговић*, *Бојић* и *Пенчић*.

Овако изабрани кандидациони одбор предложио је скупштини следећу листу управе: претседник *Попесков Бошко*, I потпретседник *Растегорац Драгутин*, II потпретседник *Дајевић Лазар*, I секретар *Јован Тољевић*, II секретар *Лабовић Даница*; I благајник *Слободан Аксентијевић*, II благајник *Куленовић Џемал*; чланови управе: *Трбовић Дејан*, *Андрејевић Јован*, *Бојић Никола*, *Стевовић Видак*, *Ибраимефендић Сулејман*, *Алиефендић Мустафа*. Надзорни одбор: *Дедић*, *Тодоровић Димитрије*, *Миљанић Аким* и *Ђерговић Ратмир*.

За делегате при Главној управи изабрани су: *Ибраимефендић Сулејман* и *Трбовић Дејан*, а за делегате за Главну годишњу скупштину у Скопљу изабрани су: *Тољевић*, *Андрејевић*, *Пенчић*, *Трбовић* и *Дедић*, из Скопља; *Ибраимефендић* и *Дајевић* из Куманова; заменици: *Поповић Миодраг* и *Ђерковић Ратмир* из Куманова; *Растегорац Драгутин* и *Алиефендић Мустафа* из Приштине.

Скупштина је акламацијом примила предложену листу управе и изабране делегате.

После овога развила се дискусија о тешком положају у коме се данас налазе сви државни и самоуправни чиновници, нарочито геометри на новом премеру, због огромног повећања цена живот-

ним намирницама и потребама, што је дошло као последица ратних прилика у Европи с једне стране и несавесне шпекулације у земљи с друге стране.

На скупштини су изнете мере, које би било потребно донети, да би се побољшао материјални живот свих државних и самоуправних чиновника и обезбедила њихова екзистенција.

Исто тако, дискутовано је и о мерама за побољшање услова рада геометара уопште, у стручном и материјалном погледу.

Скупштина је затим усвојила следећу резолуцију; која треба да се достави Главној управи, да би се ова постарала да се предложене мере уведу у живот.

Текст резолуције гласи:

1) Главна управа има да настави најенергичније борбу како у циљу коначног постизавања свих захтева који су од виталног значаја за економско побољшање живота, тако и за подизање струке;

2) Да Главна управа издејствује потребно наређење од Министарства за исхрану да се свима геометрима на новом премеру издају дозволе за набавку потребне количине брашна. Ово стога што снабдевање брашном целог становништва врши једино Призад и геометри који одлазе у села на премер, често удаљена по десет и више километара од града, нису у могућности да се снабдевају хлебом са пекарница а још мање има вероватности да ће потребан хлеб добити у селу. У истом смислу треба издејствовати одобрење за набавку осталих животних намирница: шећера, петролеја, зејтина, масти и др.;

3) Да се радницима, фигурантима, повећа надница на 32 динара према Уредби о минималним надницама и да им се наднице редовно исплаћују крајем сваког месеца;

4) Да се на новом премеру одобри употреба три радинка — фигуранта, како би се успешно и без тешкоћа обављао теренски рад;

5) Да се геометрима године проведене на терену урачунавају за пензију за 25% више, с обзиром на тежак и напоран теренски рад, на коме се човек физички брже исцрпљује;

6) Да се годишње оцене геометара на новом премеру пре доставе Врховној комисији саопште заинтересованима, како би имали могућности жалбе, јер је то у досадашњој пракси било немогуће;

7) Да се укине дневничарска служба за геометре у државној служби ако имају све услове за постављење, јер је то главни разлог што геометри у последње време не долазе у Одељење катастра и државних добара, иако је потреба за њима све већа;

8) Да трошкови око преноса државних ствари: инструмената, циви и др. од катастарске секције до катастарске општине пређу на терет државе, како не би геометри и даље те стари преносили о свом трошку, јер се од општина тешко добијају превозна средства;

9) Да се законским путем прибаве геометрима канцеларијске просторије и осветљење за рад геометара на новом премеру при сеоским општинама;

10) да се приликом састављања распореда за нови премер води рачуна о тешкоћи терена и условима за живот, како се не би десило

да појединци сваке године добијају тежак терен а други — миље-ници — вечито добар терен;

11) Да се приликом оцењивања геометара на новом премеру не води рачуна само о количини рада, јер се вишегодишњим искуством дошло до тога да је немогуће одредити минимум резултата помоћу постојећих шаблона — таблица — због разних фактора који утичу на рад;

12) Да се изради јединствен правилник за све секције на новом премеру, који би заменио распис појединих шефова секција, чиме би се постигла једнообразност у раду;

13) Да се одговорност за правилно омеђавање приликом новог катастарског премера пренесе на управне власти, како је то у реферату ове Секције у детаљима изложено;

14) Да геометри на новом премеру обављају теренске радове под шатором само у времену од 15 јуна до 15 септембра пошто је само у овом времену могуће живети под шатором без опасности по здравље;

15) Да код признатих исправака од 4% могу исправке вршити двојица, тј. пуна група;

16) Да се унапређење врши једино по званичној листи чиновника у Одељењу катастра и државних добара. Листа се има издати при Одељењу катастра и свакоме дозволити увид исте;

17) Да се објашњење Министарства финансија бр. 14304/V од 14. V. 1939 године повуче или замени другим објашњењем, по коме би рок од 15 дана који се помиње у чл. 1 Правилника о теренском раду техничким чиновницима и службеницима Одељења катастра и државних добара и подређених му установа као и Отсека за катастра и државна добра при финансијским дирекцијама те подручним им катастарским управама бр. 450000/V од 7. XII. 1938 године односио не само на канцелариске радове, без којих би почетак или наставак теренских радова био немогућ (канцеларијске предрадње за теренски рад), него и на остале радове побројане у поменутом плану, а који се обављају на терену;

18) Да се предузму мере да се Уредба о овлашћењу и цивилној пракси геометара обнародује;

19) Да се дипломираним геометрима дозволи приступ на универзитет, на одговарајуће отсеке, како је то већ учињено у Бановини Хрватској.

Скупштина је закључена у 14,30 часова.

Годишња скупштина геометара и геодета секције Београд, одржане на дан 16 фебруара 1941 год.

1) Скупштину је отворио у 9 часова 30 мин. претседник секције Јагер Лука у присуству од преко 50 чланова.

Поздравља почасног претседника Удружења геометара и геодета г. Бошковића Стевана, геодетског ђенерала у пензији, г. Ђорђевића Јосифа, геодет., ђенерала и начелника Војно Географског

Института, претставника власти г. Јовановића и остале присутне чланове.

Пре преласка на дневни ред претседник чита поздравни телеграм Њ. В. Краљу Петру II, што скупштина поздравља једнодушним клицањем: *Живео!*

Такође је упућен поздравни телеграм г. Министру финансија.

Затим се сећа умрлих колега *Попевића Аспаруха* и *Кепције Бранка*, којима скупштина одаје последњу пошту.

II) Ка другој тачки дневног реда предлаже колега Миленовић Миодраг да се за скупштинске секретаре изаберу колеге: Бесарабић Жарко и Николић Борислав а за овераче записника: Милошевић Милан, Ђаровић Благоје и Миловановић Милован. Скупштина предлог усваја.

III) По трећој тачки дневног реда: извештај управног одбора, претседник саопштава да је Управа имала највише посла око сређивања прилика у секцији „Београд“, из које се је пре две године издвојио највећи део чланова и образовао секцију *Ниш* за Моравску бановину. На консолидацији чланских односа и на сређивању материјалних прилика расправљено је на 8 седница управног и надзорног одбора.

Услед неуредног плаћања чланарине брисано је	6 чланова
У току године умрла	2 „
Нових је примљено у чланство	15 „
Секција броји данас свега	70 „

Благајник колега *Саздовић Темељко* подноси извештај о стању благајне на дан 16-II-1941:

Готовина из 1939/40	32.527,70 динара
Укупна примања у току 1940/41 год.	7.540,— „
Инвентар секције на дан 15-II-1941	400,— „

Укупна имовина на дан 15-II-1941	40.467,70 динара
Укупни расходи на дан 15-II-1941	16.531,68 „

Актива на дан 15-II-1941	23.936,02 динара
Готовина секције на дан 15-II-1941:	
1) У благајни	1.835,— динара
2) Удели код Задруге геометара	3.454,— „
3) Улог код Задруге геометара	12.928,— „
4) Рачун код Поштанске штедионице	5.319,02 „
5) Инвентар секције	400,— „

Свега 23.936,02 динара

Поред других издатака ликвидирано је и дуговање Главној управи у износу од 4.447.— динара. Чланови су у већини одговорили својим обавезама.

Претседник надзорног одбора колега *Ждиара Фердо* извештава да су благајничке књиге вођене уредно и да предњи извештај благајника одговара стварном стању и предлаже да се може дати разрешница управном и надзорном одбору.

На питање претседника да ли има ко шта да каже поводом овог извештаја добија реч колега *Милачић Димитрије*:

„Дозволите ми да се придружим претседавајућем и да у име Главне Управе удружења поздравим нашег почасног претседника геодетског ђенерала у пензији г. Бошковића Стевана и геодетског ђенерала Ђорђевића Јосифа, начелника Географског Института и да изразим задовољство, што их видим у овој средини као претставнике геодетске науке, као наше учитеље и родитеље, који ће да нас помогну и упуте у нашим заједничким настојањима а у циљу постизања позитивних резултата свих горућих питања на пољу широке геодетске делатности, за добро нашега народа и нашега реда.

Захваљујем Управи секције на њеном раду, која је у току минуле године имала тешки задатак.“

Затим говори о раду Удружења у прошлости, осврчући се на све перипетије и различита схватања, како по питању извођења геодетских радова на новом премеру, о начину одржавања катастра, о сталешким и стручним питањима.

Подвлачим да је Удружење успело да све то преброди, да сложи и уједини све геодетске снаге на заједничком раду за опште добро. Излаже у кратким цртама све што је решено у току двогодишњег мандата данашње Главне управе, наиме:

- 1) Повећање радничких награда,
- 2) Измена инспекционих органа,
- 3) Убрзање исплате личних принадлежности,
- 4) Укидање раднога времена „од изласка до заласка сунца“,
- 5) Признање накнаде путних и селидбених трошкова,
- 6) Примена чл. 71 и 72 Закона о катастру земљишта,
- 7) Исправке грешака након дефинитивног прегледа планова,
- 8) Смањење минимума задатка теренског рада,
- 9) Укидање паушала,
- 10) Повећање кредита Одељења катастра и државних добара,
- 11) Редовно унапређивање и ранг листа,
- 12) Оцењивање службеника на детаљном премеру,
- 13) Измена Правилника VII део II одељак,
- 14) Премештавање секција за време зимске сезоне.

Напомиње да је овим скинуто са дневног реда велики део болних питања.

„Дужност ми налаже да Вам кажем да постоји још читав низ питања, која чекају своје неодложно решење:

1) Ни до данас још није дошло до озакоњења Уредбе о јавној геодетско-геометарској пракси, чије обнародовање је обсутављено на интервенцију банске власти. Подвлачимо да је наш једини захтев да се легализира постојеће стање, тј. онај делокруг рада кога је предвидео Закон о овлашћеним инжењерима. На територији бановине Хрватске донесена је нова Уредба те је тиме уклоњена једина правна сметња. Надам се да ће се ово наше животно питање решити ускоро и онако како то захтева интерес нашега народа и нашега реда.

2) Извођење новог премера доведено је такође у питање из разлога да је рад напоран а награда минимална, као и опште прилике у којима се налазимо. Сваки појединац чини све што може да оде са новог премера. Стање није боље ни по катастарским управама, тј. на одржавању катастра.

3) Удружење је настојало и настоји да у заједници са осталим сталешким организацијама, окупљеним у Акционом одбору дође до побољшања правног и материјалног положаја државних службеника који је данас више него очајан.

Овај кратак извештај дао сам у споразуму са Управом секције као допуну да бисте добили јасну слику о приликама које владају у струци и сталезу“.

После овако исцрпног говора колеге Милачића прешло се је на следећу тачку дневног реда.

IV) Разрешница старој управи и бирање нове управе.

Претседник пита да ли се усваја извештај и предлог надзорног одбора. Извештај је усвојен од скупштине и дата разрешница старој управи.

Затим колега *Радић Лука* предлаже листу нове управе која није усвојена. Скупштина исто тако не прима предлог да се изабере кандидациони одбор.

После тога колега *Радић* предлаже другу листу коју скупштина усваја:

У нову управу улазе:

Управни одбор:

Претседник *Јагер Лука*, Потпретседник *Богдановић Богдан*, Секретар *Саздовић Темелко*, Благајник *Стошић Даница*, Члан управе *Поповић Слободан*.

Надзорни одбор:

Ждигара Фердинанд, *Ђоровић Благоје*, *Богојевић Војислав*.

Делегати при Главној управи:

Николић Радован, *Ђоровић Благоје*.

За бирање делегата за Главну годишњу скупштину у Скопљу састављен је на захтев скупштине кандидациони одбор који предлаже следеће делегате: *Јагер Лука*, *Богојевић Војислав*, *Чакширлијевић Зора* и *Стошић Даница*. За њихове заменике: *Поповић Слободан*, *Милошевић Милан*, *Димитријевић Димитрије* и *Урошевић Бранислава*.

Скупштина усваја овај предлог.

Прелази се на последњу тачку дневног реда:

V) Евентуалије.

Колегиница *Заревић Јулиана* потсећа колегу Милачића да се у свом исцрпном говору није дотакао питања разврставања дневничара колега у Одељењу и моли да се по томе нешто уради, напоменувши да су колегинице више запостављене и да се тешко разврставају.

Колегиница *Чакширлијевић Зора* поставља питање да ли је Удружење нешто предузело да се врати лични додатак удатим службеницама.

Колега *Милачић* на оба питања одговара да се потпуно слаже са колегиницама, подвлачећи да је Удружење стајало и стоји на становишту да се не прави никаква разлика између колега и колегиница и да је та разлика постојала нарочито до 1935 год. кад највећи број колегиница није уопште разврстан. Обећа да ће учинити све што је могуће, да се места буџетом предвиде.

У погледу личног додатка удатим службеницама Удружење је кроз целокупни период времена, од дана оснивања Акционог одбора настојало да заједно са претставницима појединих сталешких организација ову разлику исправи као несоцијалну и уперену против породице и на штету нације. Сматрамо да за исти рад треба и једнака награда.

Колега *Поповић Слободан* чини извесне сугестије у погледу делегирања жене-службенице из нашег Удружења у Акциони одбор државних службеника.

Колега *Милачић* опет узима реч и говори о оснивању књижнице: „Протекло је 20 година и Удружење геометара и геодета није успело да оствари најосновније потребе да би могло одговарати својој сврси, да прати и развија геодетску науку и праксу. Дошли смо до више, мање празних канцеларијских просторија, па се намеће неминовна потреба омогућити члановима упознавање стручне литературе, првобитно наше домаће: закони, правилници, уредбе и све што је у вези са геодетском науком и праксом. Доцније би се прешло на набавку других књига за читање. Потребан је и орман. Све то би била својина Секције Београд.

Пошто Главна управа нема финансијских могућности да задовољи ову културну потребу, предлаже да скупштина одобри Управи секције извесну суму, најмање 5.000,— динара за набавку ормана, стручних књига и часописа домаћих писаца као такође извесних страних, све законе, правилнике и уредбе.

Претседник поводом предлога колеге *Милачића* извештава да је одбор Секције Београд већ имао у разматрању оснивање књижнице и моли скупштину да се одобри предлог колеге *Милачића* али без ограничења висине новчаних издатака јер ће то питање решавати одбор. Предлог је примљен од скупштине.

Колега *Миловановић Милован* извештава да је чуо са приватне стране да је скупштина Моравске секције у Нишу забрањена и предлаже да се пошаље властима протестна депеша, пошто та скупштина нема никакав политички већ чисто стручни и сталешки карактер.

На ово одговара колега *Милачић*: „Предлог колеге *Миловановића* је оправдан. Главна управа је примила данас извештај о забрани скупштине секције за Моравску бановину што је за жаљење јер се наше Удружење није ничим огрешило, нити је тако нешто заслужило. Протествујемо против овога акта и изјављујемо да ћемо се жалити и учинити све што нам је могуће у границама Закона, да се исправи“.

Претседник пита има ли још која примедба к последњој тачки дневног реда.

Колега *Милачић* узима реч:

Дозволите ми да кажем неколико речи о извршеном новом премеру у Србији са најбољом намером.

Позната је чињеница у каквом се стању налази катастарски операт који је наслеђен од бивше Аустро-Угарске. Катастарски операт не одговара операту у земљишној књизи и један и други не одговарају стварном стању на терену. Има пуно разлога да се ово стање од уједињења до данас није побољшало већ погоршало.

Нема довољно кредита и персонала за редовно одржавање и за извршење ревизија. Не можемо претпоставити да ће бити ово стање боље у премереном делу Србије где већ данас постоји у премереним срезovima велики број општина у којима од дана премера нису извршене никакве промене. У катастарским управама леже хиљаде пријава за промене поседовног стања.

Поред недовољно кредита и особља катастарске управе су оптерећене земљарином и другим пословима тако да не остаје много времена за техничке радове на терену и у канцеларији. Награда, која је предвиђена за теренске радове, недовољна је за данашње прилике.

Апелујем на колеге, запослене у Катастарском отсеку да учине све што треба да се проведе једна планска и организована политика. Неминовна је измена Уредбе бр. 84.600-1-1931 са изменама и допунама бр. 49963-1-1932 да би се омогућио особљу излазак на терен. Потребно је повећање кредита, појачање особља, по потреби постављање референта за земљарину. Потребна је строжа контрола, повећање инспекција из финансијских дирекција и из Министарства.

Инспекције од стране агронома су штетне, јер иду на уштрб техничког посла, а те послове које обављају агрономи, могу обављати исто тако геодетски стручњаци који врше инспекцију.

Не смемо дозволити да нам се деси са премером у Србији оно исто што се десило са премером у осталим деловима државе пошто имамо довољно искуства да то онемогућимо“.

По предлогу колеге *Радића* скупштина решава да у вези излагања колеге *Милачића* одбор секције Београд састави резолуцију и исту изнесе пред Главну скупштину у Скопљу.

Пошто је колега *Милачић* одговорио колеги *Николићу Лазару* на постављено питање о пријему геометара на технички факултет и нико се више не јавља за реч претседник Јагер закључује скупштину у 11 часова и 40 минута.

СТАНОВИШТЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ИНЖЕЊЕРА И АРХИТЕКАТА ПО ПИТАЊУ ПОДИЗАЊА СТАДИОНА У БЕОГРАДУ

У лето 1939 године наша јавност је била обавештена да ће се у Београду подићи први и велики олимпијски стадион, а да је израда скица и планова поверена г. Вернеру Марху, архитекти из Берлина. Инжењери и архитекти Југославије, организовани у Савезу инжењерских друштава и инжењерским коморама, одмах после те вести иступили су у јавност са војим протестом против овакве одлуке. Још тада половином 1939 године, они су се обратили надлеж-

ним Министрима и указали на сву тежину овакве одлуке. У резолуцијама наглашено је било:

1) Поверавање израде планова за први југословенски олимпијски стадион једном странцу, без јавне утакмице и без учешћа наших стручњака, значи јасну изјаву неповерења у спрему и способности наших стручњака, који о томе питању нису били претходно ни обавештени а још мање позвани на сарадњу;

2) Такав поступак не само да нашу земљу доводи у веома незавидан положај пред иностранством, него значи и убијање вере у наше сопствене снаге у области технике;

3) Први олимпијски стадион у нашој земљи не сме бити грађен према замисли једнога странца стога, што би та грађевина, уместо да кроз векове остане као трајан споменик и доказ наше културе и уметности, била само доказ наше културне заосталости, порицања народног поноса. Уместо да на таквим делима снажимо и стварамо нашу културу, стадион испод бедема Београдске тврђаве прослабљао би име туђина, а унижавао наш народ.

Загребачки а после њих и сарајевски инжењери и архитекти истакли су: „да осуђују пред нашом јавношћу поступак свију оних приватника и јавних власти, који дају архитектонске радове и пројекте израђивати по странцима, осуђују овакав поступак као недостојан и тежак нападај на већ остварени технички напредак наше земље, као и на искушану спрему наших инжењера, коју су они потврдили у отвореним и равноправним утакмицама на великом броју међународних натјечаја а многи су у свијету познати и по својим радovima и дјеловању. Наша зрелост и замјеран ступањ наше грађевинске технике и архитектуре, као и велики избор способних и искусних инжењера данас је готова и неоспорна чињеница с којом треба рачунати и користити се њоме као с опћекорисном народном тековином. И као што се наша земља више не може вратити — а ми то не бисмо ни допустили — на ступањ подређене агрикултурне земље (односно покрајине), тако је исто недопустиво, да се пројекти и технички елаборати за наше грађевине израђују по странцима и изван граница наше земље.“

Са оваквим гледиштем солидаришу се у потпуности и инжењери и архитекти из Љубљане, Ниша, Скопља, Новог Сада и Сплита.

Као оправдање што се израда објекта такве врсте предаје у руке странца наведено је његово стручно знање. И у том погледу југословенски инжењери и архитекти стручно и објективно су истакли, да замишљено решење стадиона, не оправдава позивање страног стручњака и те се примедбе могу укратко резимирати у следећем:

1) Избор места за пројектовање стадиона неповољан је из ових разлога:

Прилаз стадиону је неугледан, забачен, тако да је ту репрезентативну грађевину немогућно сагледати пре но што јој се човек приближи. Долазак десетине хиљада посетилаца на стадион кроз приптерећену и узану Карађорђеву, кроз стрме и изломљене улице Париску и Маршала Пилсудског, скопчан је са тешкоћама и не одговара основним урбанистичким захтевима.

б) Површина земљишта, у мртвом углу града, стешњена између градских бедема и речне обале, премала је, да се на њој развије сло-жан комплекс свих предвиђених спортских објеката и терена и да прими око 60.000 посетилаца и вежбача. Саобраћајне површине, про-стори за паркирање кола, све је то због исувише малог простора скучено и стешњено а саобраћајно решење унутрашњих комуни-кација, главних чворова и трга пред стадионом у својим основним потезима потпуно не задовољава.

2) *Пројект грађевине стадиона не задовољава из следећих ра-злога:*

а) оријентација стадиона, условљена обликом и положајем иза-браног терена, неповољна је. Главна трибина окренута је прибли-жно према западу, тако да је велики део гледалаца окренут попо-дневном сунцу. Да је то недопуштена грешка у оријентацији стади-она није потребно доказивати.

б) Око две трећине свих седишта постављених на падине Ка-лемегдана, немају повољне приступе. Око 35.000 посетилаца упу-ћено је, да се провлачи кроз једну капију и једно степениште, док је директан и удобан прилаз са калемегданске терасе резервисан за почасна места.

3) *Положај стадиона према целом Београду не задовољава из следећих разлога:*

Пројектовани стадион, постављен у крајњем, тешко приступач-ном углу Београда, не задовољава основне саобраћајне захтеве о месту спортских терена за становање. Веза пројектованог стадиона са главним станбеним деловима Београда упућена је или кроз не-угледне, узане улице густо изграђеног Београда.

Међутим, на територији данашњег Београда постоје слободни пространи терени, у повољној вези не само са станбеним деловима града и његовим главним саобраћајним артеријама, него и са да-нашњим и будућим слободним површинама.

Изгледало је, да је проблем стадиона, како је првобитно био постављен, услед ових протеста правилно решен — одлагањем.

Међутим, недавно јавност је обавештена, да се започети при-премни радови настављају, па да ће се у пролеће 1941 године при-ступити изградњи првих објеката. Том приликом изнето је чак и не-тачно тврђење да је изградња стадиона поверена г. Марху путем не-ког конкурса.

Појавиле су се нове чињенице које још више потврђују исправ-ност става свих инжењерских организација по питању стадиона.

Тако, на изложби немачке архитектуре у Београду, наша јав-ност је била изненађена чињеницом, да је пројекат Београдског олимпијског стадиона био укључен у дела савремене немачке ар-хитектуре и приказан као дело новог немачког духа.

На тој изложби новог немачког грађевинарства могло се видети, да се не ради више само о пројекту стадиона и његове непосредне околине, него да је пројектант сувише смело и непозвано закора-чио много даље.

Странац, који је целоме томе послу приступио чисто пословно, који у њему гледа првенствено сопствени интерес и престиж своје

земље, није могао имати много поштовања према националним и јединим историјским споменицима Београда. У жељи да овоме стави крај да што већи значај, пројектант се упустио у преуређење и изградњу Горњег града и Калемегдана, рушећи и уклањајући при том све оне што је сметало његовој замисли.

Мора се, међутим, имати на уму, да данашњи Горњи град са Калемегданом, није само шеталиште Београђана, него да је то позорница на коју су се одигравали крупни догађаји из наше борбе за слободу, која има за наш народ значај светиње. То је комад земље где су најбољи синови нашег народа гинули, набијани на коље, тамновали. У Горњем граду извршена је историјска и значајна предаја кључева Београдског града. Најзад, кроз наше народне песме Београдски град ушао је у велику епопеју о великим и славним делима наше прошлости.

Из проширења програма за стадион и залажења у преуређењу целог комплекса Горњег града и Калемегдана, рушења и премештања историских и националних споменика, назире се противнародна тежња, тежња да се уклони баш оно, што сведочи о нашој борбенисти, о нашим победама, о нашој прошлости, о нашој слободи и независности.

У данашње озбиљно време, када наш народ живи под мучним утисцима о нестајању малих народа, потребно је да се код њега, више него икад, јача и одржава вера у његове сопствене снаге и вредности.

Ако је било омогућено, да се фотографијама неоствареног пројекта београдског стадиона поноси и велича други народ, инжењери и архитекти Југославије не могу допустити и уложити све своје снаге против тога, да се тај покушај гажења и тлачења наше културе и наших сопствених стваралачких снага и оствари.

У свим тешким и озбиљним данима, када мали народи нестају и губе своју самосталност због слабе вере у своје снаге, ми морамо да широко отворимо очи, да стално будемо на опрезу, да се духовно бодримо, да јачамо веру у себе, да се снажимо и уздижемо на културном и техничком пољу. Све оно што колеба духове, што убија веру у сопствене снаге и способности, ми проглашујемо као штетно и опасно по развој нашег народа, његову снагу, и његову пуну независност.

Инжењери и архитекти Југославије су и овога пута, и поред својих ранијих резолуција, сматрали за потребно, да нагласе: да скидају са себе одговорност пред нашим јавношћу, пред нашим народом и пред историјом, која ће говорити о нашем времену, за случај да се, и поред ових протеста, грађење првог престоничког стадиона изврши према замисли једнога странца, као и да он одлучује о судбини Горњег града и Калемегдана.

Без обзира на резултат свог поновљеног протеста југословенски инжењери и архитекти изјавили су да ће и даље истрајати у својој акцији за одбрану наше културе, наше пуне независности и наших стваралачких снага.

Да би своју борбу за исправно решење питања београдског стадиона успешно водили и привели крају, београдски инжењери и архитекти сазвали су на заједничку конференцију преставнике свих инжењерских друштава и комора из целе земље. На заједничком састанку од 5 јануара 1941 године инжењери и архитекти Југославије преко својих опуномоћених делегата сложили су се, да треба и даље водити одлучну акцију за спровођење ранијих резолуција, за постављање захтева код надлежних фактора и за обавештење наше јавности по овом питању. Сво утолико пре што је пленум био обавештен о скорашњим неуспесима акције београдских инжењера и архитекта код надлежних фактора.

Узимајући у претрес данашњу међународну ситуацију а посебно озбиљне и тешке прилике у којима се налази наш народ, инжењери и архитекти Југославије сматрали су да им је дужност да нарочито истакну седеће:

Услед све тежих и тежих животних услова и све веће економске исцрпености и несташице животних потреба, поставља се данас и све ће се оштрије постављати питање и самог одржања голог живота најширих слојева нашег народа. Стога се као главни задатак и државе и самсуправе данас поставља благовремена набавка и снабдевање становништва основним живственим потребама, што захтевају најбитнији народни и државни интереси. Инжењери и архитекти Југославије, сматрају, да правилно снабдевање народа животним потребама, мора да буде решавано на првом месту и пре осталих па и техничких задатака наше земље и да се у ту сврху морају напрегнути све снаге и употребити сва расположива финансијска средства. Поред тога, тешка међународна ситуација наметнула је нашој земљи потребу за ванредним издацима за наоружање и одбрану националне независности и слободе. Инжењери и архитекти Југославије истичу да држава и општине извршују и одлажу извршење и ових техничких радова којима би се имале задовољити најпрешније потребе градова и села. Из свега тога намеће се закључак, да би било недопустиво утрошити и најмању суму народног новца у сврхе које не би директно служиле стварним народним потребама.

Инжењери и архитекти Југославије захтевају да се због тих изнетих разлога, одложи питање београдског стадиона, у који треба да се утроше стотине милиона динара, који се мора са много штедљивости и бриге употребити за најхитније потребе државе и народа.

У Београду
14 јануара

У име југословенских
инжењера и архитекта
АКЦИОНИ ОДБОР

КЊИГЕ И ЧАСОПИСИ

Крајем прошле године издала је књижара (Wichman) Вихман, два нова прилога стручној литератури, које због њихове занимљивости и актуелности доносимо у изводу.

1) Таблице за контролно рачунање координатних разлика код полигонних и малих тачака за центезималну подјелу круга. (Tafel zur Prüfung der Berechnung der Polygonzüge und Kleinpunkte für Richtungswinkel im 400 g — Teilung von Dipl. Ing. G. Marher; Verlag Herbert Wichman — Berlin Grunewald).

Таблице су састављене полазећи од основних формула за рачунање координатних разлика т. ј.

$$dy = s \sin \alpha$$

$$dx = s \cos \alpha$$

$$s = s$$

$$s + dy + dx = s(1 + \sin \alpha + \cos \alpha) \quad . \quad . \quad . \quad 1$$

Таблице садржавају природне вредности за израз $(1 + \sin \alpha + \cos \alpha)$ за сваку другу центезималну минуту.

Контрола се састоји у томе што сума полигоне стране „s“ и одговарајућих координатних разлика „dy“ и „dx“ између двију суседних тачака мора да буде једнака умношку полигоне стране „s“ и израза $(1 + \sin \alpha + \cos \alpha)$ што се види из формуле број 1.

Таблице су веома прегледне и корисно се могу употребити кад се рачунање полигонних тачака врши рачунском машином. Штета је само што су за центезималну поделу, те се код нас — бар за сада — не могу у пракси употребити. Цена им је 2 RM.

2) **Ausgleichsrechnung, Kollektivmasslehre und Korrelationsrechnung** im Dienste von Technik, Wissenschaft und Wirtschaft von Professor Dr. Ing. R. Hugerhoff. Што би у преводу значило: Рачун изједначења, наука о мјерењу скупина и рачун корелата у служби технике, науке и привреде. У овој је књижици проф. Хугерсхоф на врло приступачан начин обрадио и на простим примерима показао примену рачуна изједначења, науке о мјерилу скупина и рачуна корелата у науци, техници и привреди. Рачун изједначења (изравнања) разликује се од науке о мјерењу по том,е што рачун изједначења мерећи један те исти објект неколико пута одређује тачност тога мерења. Наука пак о мерењу скупине на основу мерења множине појединих објеката исте скупине одређује својственост (карактеристичност) скупине и појединог објекта. Рачун корелата треба пак да рачунски послужи и рачуну изједначења и науци о мерењу скупина. Разумљиво је дакле, да ово троје има и своје примене и необичне важности и у техници као и у науци и привреди. Да је то у овој студији проф. Хугерсхофа заиста лепо приказано и обрађено довољно је рећи, да је то обрадио познати практичар и научењак проф. Хугерсхоф, кога сматрају за једнога од најбољих педагога и предавача техничких дисциплина у Немачкој. Нарочито су запажени његови научни радови у области фотограметрије.

Да би се бар донекле упознали са садржајем ове књиге изнећемо само наслове појединих поглавља:

Ausgleichrechnung nach der Methode der kleinsten Quadrate. Ausgleichung direkter und gleichgenauer Messungen. Ausgleichung direkter aber ungleichgenauer Messungen. Ausgleichung indirekt gemessener Grössen.

Kollektivmasslehre. — Allgemeines. Vorbereitung des Materials; Häufigkeits und Summengesetz. Das arithmetische Mittel und die mittlere Strenung. Weitere Mittelwerte und Strenungsmasse. Das Gaussche Fehlergesetz als Gesetz der normalen Verteilung und Vergleich einer vorliegenden Verteilung mit der Gausa Funktion. Asymmetrische und mehrgipfige Häufigkeitskurven; Prüfung einer Abweichung von der Normalkurve auf gesetz-mässige. Bedingtheit. Vergleich mehrerer Kollektivreihen.

Korrelationsrechnung. — Allgemeines. Unmittelbare Korrelation von Mittelwertpaaren. Korrelation von künstlich gebildeten Gruppen von Mittelwertpaaren. Korrelation natürlicher Gruppen von Mittelwertpaaren. Nicht lineare Korrelation. Korrelation von Zeitreihen. Schrifttum.

Књига има 86 страна са 63 слике, укусно је опремљена и тврдо укоричена кошта 6 RM.

Б.

В Е С Т И

СМРТ РИКАРДА ГАНСА

У фебруару ове године умро је у Тополшчици у Словенији након дуге и тешке болести **Рикард Ганс**, виши финансијски саветник и шеф отсека за катастар и државна добра у Сарајеву.

Мртво тело почившег Ганса пренето је из Тополшчице у Сарајево, где је покопано у присуству импозантног скупа његових колега, познаника и пријатеља.

Испред нашег Удружења са покојником се опростио потпредседник Секције за Дринску бановину колега Трифковић Душан евоцирајући живот и рад овог виђеног нашег члана.

Главна управа приложила је леп венац, а удови почившег Ганса у име Главне управе и Секције за

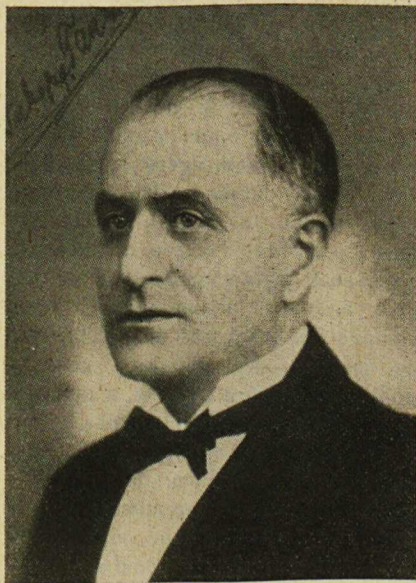
Дринску бановину, изражено је саучешће.

Покојин Рикард Ганс родио се је у Сушици у Чешкој 27 јуна 1882 године. Геодетски течај на Високој техничкој школи у Прагу завршио је 1905.

У катастарску службу ступио је 1906 године, а прво му је место службовања била Грачаница. Од тада па до конца Светског рата ради у разним местима Босне и Херцеговине. Прво код Паушалације затим код оснивања грунтовнице и евиденције катастра. На неколико месеци прије Уједињења додељује се на рад Аграрној дирекцији у Сарајеву, а 1919 године бива премештен у Главно Аграрно Повереништво у Скопље. Те године присуствује као стручни референт за Б. и Х. сједницама аграрног од-

бора Народне Скупштине у Београду.

Од 1919 године па до 1935 године бави се претежно аграрним операцијама, прво у Скопљу затим у Осјеку и Бања Луци а затим поновно у Скопљу и то у својству геометра а затим инспектора при Главном Аграрном Повереништву у Скопљу, поред своје дужности шефа отсека за катастар и државна добра Вардарске фин. дирекције.

Од 1935 године па до своје смрти шеф је отсека за катастар и државна добра Дринске финансијске дирекције у Сарајеву.

Како се види из овог кратког прегледа цела његова каријера може се поделити у три периода. Од 1906 до 1918 бави се пословима папушалације, оснивања грунтовнице и евиденцијским пословима. У овом пословању показивао је велико разумевање. У то доба било је на дневном реду решење аграрног питања у Б. и Х. О томе се дискутовало у Босанском сабору, на седницама и конференцијама политичких странака, писало се у штампи

и т. д. Пратећи све ово а долазећи у дорир по службеној дужности са босанским сељаком — кметом код покојника је побуђен интерес за решење аграрног проблема у Б. и Х. и он 1918 године пише стручну студију за облигаторни откуп кметовских селишта у Б. и Х. за коју добива од бивше земаљске владе за Б. и Х. награду.

Други период његовог службовања је од 1918 год. до 1935 год. Овде претежно ради на аграрним операцијама. Нарочито је запажен и велик његов рад на колонизацији Јужне Србије, где је он са успехом руковао великим техничким радовима и то једним темпом, који не зна за одмор. Колеге, који су са њим сарађивали на овом послу и мале су прилике да га виде како путује од места до места надзирући бројна аграрна повереништва. Овај посао, који је не само стручни него и национално патриотски, изводио је са великом љубављу према овој Земљи, коју је сматрао својом другом отаџбином, зашто је добивао и видна признања.

Трећи период његовог службовања пада од 1935 год. па до смрти. Он се овде опет посвећује катастру. Стваралачког духа он и у овом периоду не мирује. Даје иницијативу да се почне са премером тока реке Дрине, да би се многе несугласице и нејасности услед сталног мењања тока ове реке, отклониле. Започиње са премером вароши Високо и ванварошког рејона. живо се интересује за техничке радове на ликвидацији узурпација у Б. и Х. и даје драгоцене предлоге из своје богате стручне праксе. Организује и спроводи све послове око задужења приноса за обезбеђење усева од града у Дринској бановини. Сређује матичне књиге државних добара и ликвидира многа државна добра. Покреће с мртве

тачке питање узурпација у граду Сарајеву, којих има на хиљаде и настоји да се оне пренесу на сиромашне узурпанте уз праведну оштету. И у овоме дакле периоду он није обичан чиновник, који само отаљава своје редовне дужности. Он настоји и у овом периоду да струци даде нешто ванредно. Био је одликован орденом Св. Саве IV реда и Југ. Круне IV реда.

Покојник је био човек високе културе и углаћености. Ово је могао сваки приметити које ма једном с њим дошао у додир. Према службеницима био је веома коректан и очински их је волио. Отуда је његова смрт веома болно одјекнула међу службеницима Катастра не само у Дринској бановини већ и у целој држави.

Био је одличан члан удружења геометара и геодета. Као функционер увек се истиче у првим редовима. Запажени су његови реферати на конгресима у Скопљу и Н. Саду. У борби за права млађих геометара на новом премеру увек је био на њиховој страни. Међу свима колегама био је врло цењен а његово име врло популарно.

Ово неколико реда посвећујемо сјени нашег драгог колеге Рикарда Ганса.

Слава Му!

ЛИЧНИ ДОДАТАК СЛУЖБЕНИКА УПОТРЕБЉЕНИХ ПО СЛУЖБЕНОМ ПОСЛУ ВАН МЕСТА СВОГА СЛУЖБОВАЊА

Бр. 33521/1-40 од 29 јануара 1941

Упуством бр. 22456/1 од 27 јула 1939 („Финансијски зборник“ за 1939, страна 509) објашњено је да наставницима додељеним на рад по § 38 тач. 1) Финансијског закона за 1938/39 годину припада за прва три месеца лични додатак оног ра-

зреда скупоће у који спада место у коме су постављени, а за све време преко три месеца лични додатак оног разреда скупоће у који спада место у коме су додељени на рад.

Међутим, по истом овом питању Државни савет у својој пресуди бр. 24738 од 11 децембра 1940 заузео је супротно гледиште са ових разлога:

По чл. 3 Уредбе о личном и породичном додатку државних службеника бр. 37500/1-1935 службенику привремено употребљеном по службеном послу ван места свог службовања припада у сваком случају лични додатак оног разреда скупоће у који спада место у коме је службеник постављен. По овом пропису, дакле, за пријем личног додатка одлучно је место сталног постављења службениковог, а не место његовог привременог рада. Пропис чл. 3 Уредбе бр. 37500/1-1935 је изричан, јер одређује исплату додатка у сваком случају, а при том не чини никаква ограничења у погледу трајања привременог рада. У § 80 Закона о чиновницима — прва реченица — прописано је да државни службеник не може бити употребљен по службеном послу ван места свог службовања дуже од три месеца. Али је у другој реченици истог овог прописа речено да се од овога изузимају случајеви кад је то допуштено специјалним законским прописима. Један такав специјалан законски пропис јесте и § 33 тач. 1) Финансијског закона за 1938/39 годину. Но овим прописима само је регулисано ово питање у погледу трајања привременог рада ван места постављења, у ни у колико није измењен пропис чл. 3 Уредбе бр. 37500/1-1935, који говори о праву на лични додатак службеника привремено употребљених по службеном послу ван места свог постављења.

С обзиром на напред изложене разлоге, а на основу тач. 5) под I овлашћења Министра финансија бр. 2300/I-1936, у вези тач. А под III овлашћења бр. 13420/I-1939 даје се се следеће упуство:

1) наставницима додељеним на рад у друге школе по § 33 тач. 1) Финансијског закона за 1937/38 годину односно по § 38 тач. 1) Финансијског закона за 1938/39 годину припада за све време овог рада, рачунајући од првог дана наредног месеца по ступању на нову дужност, лични додатак оног разреда скупоће у који спада место у коме су постављени;

2) исто овако одредиће се лични

додатак и оним службеницима који се додељују на рад у теренско-техничке секције по § 18 Закона о устројству Министарства грађевина, пошто и ово додељивање на рад има карактер сходно § 80 Закона о чиновницима; и

3) по овом упуству поступаће се почев од 1 марта 1941 када престаје важити упуство бр. 22456/I-1939 („Финансијски зборник“ за 1939, страна 509).

Са предњим упуством сагласила се Главна контрола одлуком Опште седнице бр. 11198 од 7 фебруара 1941.

(„Финансијски зборник“ бр. 8 од 7 фебруара 1941).